

Głos Nauczycielski

PROLETARIUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW - ŁĄCZCIE SIĘ

Tygodnik społeczno-osiwiatowy

ROK LI NR 49

WARSZAWA 8 GRUDNIA 1968 R.

CENA 80 GR.

W OBLICZU NOWYCH ZADAŃ

Wyniki ostatniego Zjazdu PZPR stanowią obecnie główną treść zainteresowań całego społeczeństwa. Nic dziwnego: uchwała zjazdowa nakreśla kierunki rozwojowe wszystkich dziedzin naszego życia, stanowi program pracy i walki całego narodu. Od stopnia i zakresu jej realizacji zależy będzie dalsza rozbudowa bazy ekonomicznej państwa, podniesienie poziomu kultury, poprawa warunków życia i pracy ogółu obywateli — wzrostu siły i znaczenia Polski Ludowej, umocnienia jej pozycji jako jednego z głównych ogniw obozu socjalistycznego.

Aby jednak wytyczne partii, zawarte w uchwale, mogły być w pełni wprowadzone w życie, trzeba, aby poszczególne jej elementy były wnikliwie przeanalizowane i ogólnie wskazania rozwinięte w szczegółowy i konkretny plan działania. Dotyczy to również zagadnień oświaty i wychowania, a więc spraw najbliższych naszej organizacji związkowej.

W dniu 16 grudnia zbierze się Plenum Zarządu Głównego ZNP. Zasadniczym tematem obrad będzie ocena działalności Zarządu Głównego i innych ogniw organizacyjnych w okresie od marca 1967 roku, tj. od ostatniego, IX Krajowego Zjazdu Delegatów.

Mineło już ponad półtora roku od ostatniego zjazdu, czyli przeszło pół kadencji obecnych władz Związku. Kadencja ta trwa bowiem trzy lata. Następny zjazd odbędzie się wiosną 1970 roku.

Słusznie więc Zarząd Główny ZNP postanowił dokonać „na półmetku” podsumowania swej działalności, ocenić, w jakim zakresie realizowana jest uchwała ostatniego zjazdu, jakie są tu do zanotowania osiągnięcia, na jakich odcinkach należy skoncentrować dalsze wysiłki i jakie nowe zadania, wynikające z uchwały V Zjazdu PZPR, należy włączyć do programu pracy na drugą połowę kadencji.

Związek nasz nie działa w izolacji, w oderwaniu od bogatego, pełnego wielkich wydarzeń życia całego społeczeństwa. Tak, jak istotą pracy szkoły i nauczyciela — mimo opracowanych znacznie wcześniej programów nauczania i wychowania — jest związek z życiem, tak również i działalność ich zawodowej organizacji, jaką jest ZNP, charakteryzuje ścisłe powiązanie z życiem na-

rodzu, aktualnymi ważnymi procesami politycznymi, ideologicznymi, gospodarczymi i kulturalnymi.

Potwierdzają to także ostatnie miesiące.

Niezależnie od realizacji zadań wynikających z uchwały zjazdowej, ZNP włączał do swej działalności najważniejsze problemy, które przyniosło życie świata pracy i całego narodu. Stąd też program pracy ZNP został rozszerzony i wzbogacony o problemy wynikające z VI Kongresu Związków Zawodowych, z 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, 25-lecia Ludowego Wojska Polskiego oraz 50-lecia odzyskania niepodległości.

Przedmiotem specjalnej uwagi i troski wszystkich ogniw związkowych były wydarzenia marcowe. Liczne narady, dyskusje, poświęcone analizie źródeł tych wydarzeń, wnioski dla podniesienia poziomu i jakości pracy ideowo-wychowawczej całego społeczeństwa — to bardzo istotny odcinek działalności ZNP.

Problemy te stanowiły treść pracy ZNP i w późniejszych miesiącach w okresie wielkiej, ogólnonarodowej dyskusji nad тезami na V Zjazd PZPR.

Wkład członków ZNP i wszystkich jego ogniw do tej dyskusji był bardzo poważny. Konsekwentna, systematyczna realizacja uchwały Krajowego Zjazdu Delegatów, przy jednoczesnym nasileniu działalności ideowo-politycznej wśród ogółu członków — oto główna charakterystyka działalności ogniw ZNP w omawianym okresie.

I w jednej, i drugiej dziedzinie mamy do zanotowania poważne osiągnięcia. Ukazują to zamieszczone w tym numerze materiały.

Zarząd Główny ZNP — zgodnie z uchwałą zjazdową — w bardzo aktywny sposób włączał się do rozwiązywania trudnych, lecz bardzo istotnych dla naszego systemu oświaty i wychowania problemów. Wymienimy chociażby dla przykładu wkład ZNP do opracowania koncepcji systemu kształcenia nauczycieli, ustalenia kierunków reformy systemu doskonalenia nauczycieli, oceny realizacji reformy szkoły podstawowej, rozwoju oświaty rolniczej. Intensywnie rozwijana była działalność kulturalno-osiwiatowa, społeczna, artystyczna wśród nauczycieli. Mamy w tym zakresie poważne i kon-

kretnie osiągnięcia. Podobnie jak i na innych, dotychczas nie zawsze należycie docenianych odcinkach jak: turystyka, sport.

W najtrudniejszej dziedzinie zagadnień socjalno-ekonomicznych, związanych z warunkami życia i pracy, podjęty został olbrzymi wysiłek dla rozwiązania problemu mieszkaniowego nauczycieli. Opracowane zostały plany działalności, stworzone podstawy prawne dla zrealizowania tych planów, są do zanotowania już pierwsze efekty w tej dziedzinie.

Również i na wszystkich innych odcinkach działalności związkowej realizowana jest uchwała zjazdowa: działalność organizacyjna, wczasy i lecznictwo, gospodarka finansowa, inwestycje, bezpieczeństwo i higiena pracy oraz wielka, obejmująca setki tysięcy nauczycieli, akcja samokształcenia i doskonalenia pedagogicznego.

Potwierdzeniem wyników aktywności ideowo-politycznej nauczycieli jest m.in. następujący fragment sprawozdania KC PZPR na V Zjazd. „W naszych szeregach znajduje się co szósty obywatel zatrudniony w gospodarce społecznej. Do naszej partii należy co ósmy robotnik, co trzeci inżynier i technik, prawie co drugi nauczyciel, co szósty lekarz”. Nie ma więc w Polsce Ludowej drugiej grupy zawodowej o tak wysokim procencie upartyjnienia, jak grupa nauczycielska.

Plenum Zarządu Głównego na posiedzeniu w dniu 16 grudnia dokona oceny wykonanych zadań w okresie od ostatniego Krajowego Zjazdu Delegatów ZNP. Określi problemy i zadania, które zawarte zostały w uchwale, a które nie zostały dotychczas zrealizowane lub też zrealizowano je w stopniu niezadowalającym, wskaże na konieczność rozszerzenia programu pracy o najistotniejsze problemy wynikające z ostatniego zjazdu PZPR.

Zamieszczając w niniejszym numerze obszernie materiały na temat wyników działalności wszystkich instancji związkowych w okresie od kwietnia 1967 roku do listopada bieżącego roku, czynimy to na prośbę Zarządu Głównego ZNP. Jest niewątpliwie rzeczą słuszną i pożyteczną, aby ogół członków był możliwie dobrze i często informowany o programie pracy i wynikach działalności władz ZNP, wybranych przez tych członków i reprezentujących ich stanowisko i interesy.

ROK 1967

16—18 marca — IX Krajowy Zjazd Delegatów ZNP.
19—24 czerwca — VI Kongres Związków Zawodowych.
9 października — Plenum Zarządu Głównego ZNP na temat wczasów, lecznictwa, turystyki i kultury fizycznej.

ROK 1968

18 marca — Plenum Zarządu Głównego ZNP poświęcone ocenie realizacji reformy szkolnictwa podstawowego. Rezolucja w sprawie wydarzeń na wyższych uczelniach.
2—3 kwietnia — Ogólnopolska narada nauczycieli w sprawie oświaty rolniczej.
10 czerwca — Plenum Zarządu Głównego ZNP na temat bezpieczeństwa i higieny pracy.
7 października — Ogólnokrajowa narada aktywów związkowego z udziałem członka Biura Politycznego — tow. Logi-Sawinskiego, w ramach dyskusji nad тезami na V Zjazd PZPR.
4 listopada — Plenum Zarządu Głównego ZNP poświęcone problemom reformy systemu doskonalenia nauczycieli.

NAUCZYCIELE — TWÓRCY NA OPOLSZCZYZNIE

Kiedy w grudniu 1966 roku opolski Zarząd Okręgu ZNP dokonał penetracji, okazało się, że na Opolszczyźnie pracuje około 40 nauczycieli uprawiających twórczość pisarską. Związek Nauczycielstwa Polskiego postanowił pomóc tym ludziom, chciał stworzyć im w miarę swoich możliwości warunki do działania przede wszystkim na rzecz popularyzacji czytelnictwa w środowisku szkolnym. Jeszcze w grudniu 1966 r. przy ZG ZNP powołano Klub Literacki i opracowano projekt jego regulaminu. Odpowiednik takiego klubu w Opolu powołano w kwietniu 1967 r. na pierwszym zapoznawczym zebraniu z udziałem 21 kandydatów do pracy w klubie. Wybrano wówczas Zarząd Okręgowego Klubu Literackiego i ustalono plan pracy.

W świetle regulaminu, opracowanego przez ZG ZNP, Klub pełni rolę organu doradczego, inicjującego i wykonawczego, w sprawach związanych z podejmowaniem twórczości o charakterze literackim przez nauczycieli i rozwijaniem zainteresowań czytelnictwa wśród członków ZNP. Do jego zadań należy też doskonalenie nauczycielskiej twórczości piśmienniczej, nie tylko zresztą w zakresie literatury pięknej, lecz także publicystyki i literatury popularnonaukowej. Klub zajmuje się również propagowaniem twórców „zawodowych” i w ramach twórczości własnej tematyki związanej z życiem szkoły i pracą nauczycieli oraz ma obowiązek popularyzowania dorobku twórczego nauczycieli wśród szerokiego kręgu nauczycielskich i w środowiskach pozanauczycielskich.

Charakter pracy klubu jest więc określony dość wyraźnie, choć wytyczone cele dają dużą swobodę działalności. Jednakże nie wszystkie zadania mogą być realizowane równocześnie, nie wszystkie formy mogą być stosowane naraz.

Przed wszystkim klub musi obrosnąć w tradycję, musi

utrwalić swoje istnienie, zyskując zaufanie całego środowiska nauczycielskiego. Aby to osiągnąć, członkowie jego powinni reprezentować odpowiedni poziom wiedzy o literaturze, a ich poczynania zarówno popularyzatorskie, jak i twórcze, muszą mieć odpowiednią rangę. Bez spełnienia tego podstawowego warunku można wyrządzić sprawie popularyzacji więcej szkody niż pożytku.

Dlatego też działalność klubu w Opolu polega przede wszystkim na spotkaniach seminaryjno-dyskusyjnych z udziałem pisarzy. Odbywało się zatem spotkanie ze Zbigniewem Zielenką, który mówił o warsztacie powieściopisarza; ze Zbigniewem Żakiewiczem, który informował o współczesnej literaturze radzieckiej; z Alfredem Ligockim — na temat związków współczesnej literatury (poezji) z malarstwem; z Janem Goczołem — na temat poezji; ze Stanisławem R. Dobrowolskim — o zaangażowaniu społeczno-politycznym pisarza.

Po tym wstępnym okresie pracy, obfitym w dyskusje o literaturze współczesnej w ogóle — nie rezygnując ze spotkań z pisarzem — klub przystępuje do równoległe prowadzonej dyskusji nad utworami niektórych swoich członków.

Warto podkreślić, że „Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego” zamierza dopomóc w popularyzacji dorobku członków klubu, projektuje się powielenie tekstów w formie osobnego zeszytu.

Dalszym etapem pracy w opolskim środowisku nauczycielskim będą spotkania literackie i prelekcje członków klubu w ogniskach związkowych, na rejonowych konferencjach itp. Pierwsze takie spotkanie przeprowadzono w 1967 roku podczas Dnia Bibliotekarza w Opolu. Były też czynione próby innych spotkań. W miarę upływu czasu liczba osób, które mogą brać udział w pracy popularyzatorskiej, powinna się zwiększyć. Mamy też na-

dzieje, że spotkania te będą nie tylko urozmaicały konferencje związkowe, wprowadzając element artystyczny, lecz także będą pogłębiały wrażliwość estetyczno-poznawczą i poziom dyskusji na tematy literackie w środowisku szkolnym.

Opolski Klub Literacki ma jeszcze inne dalsze już plany. Mam tu na myśli zamknięty konkurs dla nauczycieli na szkic krytyczno-literacki (rozprawkę, recenzję) o współczesnych książkach, które podejmują problematykę obywatelską, historyczną i patriotyczną. Okazuje się to niezwykle ważne, jeśli uwzględnić potrzeby szkoły w tym zakresie. Mam także na uwadze wymianę spotkań z innymi ośrodkami, wycieczki krajoznawcze dla członków klubu.

Zarząd Okręgu ZNP w Opolu zaopiekował się bardzo serdecznie klubem literackim. Jest to szczególnie ważne dlatego, że większa część zrzeszonych w klubie nauczycieli mieszka poza Opolem i w ten sposób stwarza się im szansę uczestniczenia w dyskusjach na tematy literackie. Fakt ten ma także swoje słabe strony organizacyjne: ze względu na dojazdy, zebrania klubu nie mogą odbywać się częściej niż co 2-3 miesiące.

Lista członków Okręgowego Klubu Literackiego jest otwarta. Mogą na niej znaleźć się nie tylko nauczyciele uprawiający i próbujący uprawiać twórczość literacką, lecz także wszyscy miłośnicy literatury. Aby uprzędić obawy tych wszystkich, którzy mogą upatrywać w działalności klubu niebezpieczeństwo odciążenia nauczyciela od pracy dydaktycznej, dodajmy że literatura piękna, zwłaszcza współczesna, z natury rzeczy wymaga od czytelnika nie tylko odbioru, lecz także współtworzenia nowych wartości. Tak pojęty czynny stosunek do literatury oznacza zarazem aktywny stosunek do polskiego słowa, bez którego nie ma przecież polskiej szkoły.

BOGUSŁAW ŻURAKOWSKI

W działalności kulturalno-oświatowej Związku Nauczycielstwa Polskiego poważną rolę spełniają kluby nauczycielskie, których zadaniem jest prowadzenie, rozwijanie i zaspokajanie potrzeb zawodowych i kulturalno-oświatowych nauczycieli i ich rodzin oraz wdrażanie nauczycieli do pracy społeczno-oświatowej w szkole i środowisku.

Pierwsze kluby nauczycielskie w województwie szczecińskim powstały już w 1948 roku. Placówki te, zakładane często z dużą pasją i samozaparciem, opierały swą działalność na społecznym aktywie. W związku z tym praca odznaczała się dużą żywiołowością. Kluby przechodziły więc różne koleje losu, powstawały, a po jakimś czasie były rozwiązywane. O powolnym,

W NASZYCH KLUBACH

lecz systematycznym rozwoju i umacnianiu się szczecińskich klubów nauczycielskich można mówić dopiero od 1960 roku, kiedy to oddano do ich dyspozycji lokale i odpowiednie wyposażenie.

Obecnie istnieje osiem tego rodzaju placówek. Najlepsze warunki lokalowe posiadają kluby w Świnoujściu, Policach, Dębnie Lubuskim i Stargardzie. Kluby wyposażone są w potrzebny sprzęt, instrumenty muzyczne, gry świetlicowe, środki audio-wizualne itp. Obecnie działalność ich w poważnym stopniu opiera się także na aktywie społecznym. Tylko kluby w Policach, Świnoujściu i Szczecinie-Podjuchach mają kierowników ryczałtowych.

W dużej mierze kluby nauczycielskie i świetlice są placówkami o szerokim zakresie działania, upowszechniającymi treści kultury współczesnej. Większość z nich modernizuje stale formy swej pracy. I tak np. klub w Świnoujściu prowadzi ożywioną i wielostronną działalność w zakresie upowszechniania wiedzy pedagogicznej i ogólnej, popularyzowania twórczości plastycznej nauczycieli, inspirowania a-

matorskiego ruchu artystycznego turystyki i sportu. Kierunkiem dominującym w działalności kulturalno-oświatowej wielu klubów jest upowszechnianie wiedzy i czytelnictwa.

Równie ciekawe doświadczenia mają kluby w zakresie upowszechniania kultury plastycznej. Organizuje się wystawy, zwiedzanie galerii, odczyty o plastyce, spotkania z plastykami. Kluby tworzą klimat sprzyjający codziennemu kontaktowi nauczycieli z plastyką.

Przy klubach rozwijają się także zespoły małych form muzycznych, estradowych itp. W minionych latach zespołów takich było sporo, lecz z różnych względów uległy likwidacji. W chwili obecnej posiadamy 12 nauczycielskich zespołów artystycznych, między innymi 3 muzyczne przy Klubie Nauczycielskim w Policach, Klubie Nauczycieli, Inżynierów, Techników w Świnoujściu, Klubie Nauczycielskim w Szczecinie — Podjuchach, 2 chóry nauczycielskie przy Oddziale Powiatowym ZNP w Stargardzie i Klubie NiT w Świnoujściu oraz zespół muzyczny przy Oddziale Powiatowym ZNP w Gryfinie.

Zespoły artystyczne w Stargardzie, Świnoujściu i Szczecinie mają w swoim repertuarze pozycje o charakterze regionalnym, których autorami są nauczyciele. Zespoły odgrywają istotną rolę w rozwijaniu zainteresowań oraz zaspokajaniu potrzeb artystyczno-muzycznych środowisk.

CZESŁAW JANUS
Szczecin

PODZIĘKOWANIE

Koledze Wojciechowskiemu — redaktorowi naczelnemu „Głosu Nauczycielskiego”, Koledze Nowaczykowi — redaktorowi „Życia Szkoły”, Koledze Szednemu — Kierownikowi Sekcji COM oraz wszystkim, którzy złożyli mi gratulacje i życzenia z okazji odznaczenia Medalem Komisji Edukacji Narodowej — przesyłam tą drogą najserdeczniejsze podziękowania i nawzajem życzę jak największych sukcesów w pracy zawodowej.

W. Okarmus

oraz Wydział Oświaty i Kultury Prezydium PRN w Nysie — ufundowały nagrody pieniężne. Wypada dodać, że przedstawiciele organizacji młodzieżowych z Nysy wybrali się z wizytą do szkół o jednym nauczycielu, zaś harcerze wraz z Zarządem Oddziału ZNP odwiedzili chorych nauczycieli w domach i szpitalach, wręczając im kwiaty i upominki.

■ 23 listopada odbyło się towarzyskie spotkanie członków Kola Spasowiaków z nauczycielami Szkoły Podstawowej nr 13 im. Wł. Spasowskiego z Częstochowy. Spotkanie odbyło się w Pałacu Kultury i Nauki w auli Stołecznego Uniwersytetu Powstanieckiego. Upiękniono w serdecznej, miłej atmosferze. Również z okazji Dnia Nauczyciela Telewizja Polska przygotowała w dniu 22 listopada specjalną audycję poświęconą Władysławowi Spasowskiemu.

■ Z okazji Dnia Nauczyciela, Zarząd ZNP przy współudziale Związku Emerytów urządził spotkanie nauczycieli-emerytów, które odbyło się 15 listopada w Szkole Podstawowej nr 8 w Krakowie. W uroczystości tej wzięli udział: kierownik Wydziału Oświaty i Kultury, prezes Zarządu Dzielnicy ZNP, prezes Zarządu Związku Emerytów, przedstawiciel Komitetu Dzielnicy ZNP. Byłych nauczycieli przywitano bardzo serdecznie, uświetniając przyjęcie występami artystycznymi młodzieży szkolnej.

■ Zarząd Oddziału ZNP w Bełżycach zorganizował wspólnie z Wydziałem Oświaty tradycyjne spotkanie przedstawicieli władz powiatowych z młodymi nauczycielami, którzy w bieżącym roku szkolnym rozpoczęli pracę na terenie powiatu. Na spotkanie zaproszono również

nauczycieli o długoletnim stażu pracy, jak również wszystkich emerytów, którzy opowiedzieli o początkach swojej pracy pedagogicznej. Imprezę zakończono wspólnym obiadem i spektaklem teatralnym — „Wierna rzeka” S. Zeromskiego.

■ Tegoroczne uroczystości związane z Dniem Nauczyciela na ziemi krakowskiej zainaugurowała Akademia. Protektorat nad nią objął I sekretarz KW PZPR, poseł na Sejm — tow. Czesław Domagała. W udekorowanej kwiatami sali zgromadziło się około 4 tys. nauczycieli i pracowników nauki. Przewodniczący WRN — tow. Józef Nagórzański w gorących słowach podziękował pedagogom za ich ofiarną pracę w szkole i działalność społeczną. Prof. Zenon Klemensiewicz udekorował Złotą Odznaką ZNP najlepszych nauczycieli i działaczy oświatowych województwa, wśród nich — oddaną przyjacielką szkoły, I sekretarza KW PZPR — Czesław Domagała, Złote Odznaki „Za zasługi dla ziemi krakowskiej” otrzymali: kurator Okręgu Szkolnego — Czesław Banach, wicekurator OS — W. Biernacki, oraz prezes Zarządu Okręgu ZNP — Franciszek Rzeszółko. W części artystycznej wystąpił Ludowy Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”.

■ 23 listopada br. w sali kina PDK w Wysokiem Mazowieckiem odbyła się uroczysta Akademia z okazji Dnia Nauczyciela, w której oprócz 400 pedagogów miasta i powiatu udział wzięli: I sekretarz KP PZPR — Zdzisław Przybylski, przewodniczący Prezydium PRN — Henryk Zarzecki, przedstawiciele wojewódzkich władz partyjnych, oświatowych i ZNP. W trakcie uroczystości najlepsi spośród wychowawców otrzymali odznaczenia. Złoty Krzyż Zasługi

otrzymali kol. kol.: Józef Zakowski — kierownik Szkoły Podstawowej w Bruszewie oraz Ewa Kazimierska — emerytowana nauczycielka z Klukowa. Złote Odznaki ZNP otrzymali: Zenon Brzozowski — prezes Zarządu Oddziału ZNP, Leonard Hryncyszyn — kierownik Szkoły Podstawowej nr 1, oraz Halina Koc — nauczycielka i długoletni prezes ogniska w Kostraczu Starych. W części artystycznej wystąpił sławny artysta operowy — Bohdan Paprocki.

■ Komisja Plastycznej Twórczości Nauczycieli przy Zarządzie Okręgu Warszawskiego ZNP, wykorzystując ostatnie dni „złotej polskiej jesieni”, zorganizowała autokarem związkowym wyjazd plenerowy do Kazimierza Dolnego. W imprezie wzięli udział członkowie grupy plastycznej, którzy po zwiedzeniu miasta, wykonali szereg studiów rysunkowych i malarskich. Był to drugi wyjazd plenerowy w tym roku. Poprzednio odwiedzono Czerwińsk nad Wisłą. Wykonane prace będą eksponowane na wystawie Okręgu Warszawskiego, której otwarcie nastąpi w styczniu 1969 roku.

■ Zarząd Oddziału Powiatowego ZNP w Dzierżonowie zorganizował, dzięki staraniom ogniska kultury fizycznej, zawody drużyn piłki nożnej o puchar przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej w Dzierżonowie. W październiku bieżącego roku odbyło się siedem meczów z udziałem drużyn dużych zakładów pracy. W dniu 26 października nauczycielskie reprezentacje miasta Dzierżonowa i Bielawy rozegrały między sobą mecz, a dochód z biletów wstępu na wysokości 1377,60 zł przekazano na budowę Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie.

KRONIKARZ

POPULARYZATOROM WIEDZY

Wielu nauczycieli pracuje aktywnie w Towarzystwie Wiedzy Powszechnej, wygłaszając odczyty i prelekcje poświęcone poszczególnym dziedzinom nauki, aktualnym problemom politycznym, sztuce i innym zagadnieniom.

Z okazji Dnia Nauczyciela wiceprezes Zarządu Głównego TWP — Antoni Włodarczyk podejmował w Warszawie pedagogów z całego kraju, szczególnie zasłużonych w popularyzowaniu wiedzy. W spotkaniu tym uczestniczył wiceminister oświaty i szkolnictwa wyższego — Jan Szkop.

Wiceprezes Antoni Włodarczyk podziękował serdecznie wychowawcom pełniącym jednocześnie funkcje prelegentów TWP za ich trud i poświęcenie oraz wręczył 18 nauczycielom Złotą Odznakę Honorową „Zasłużony Popularyzator TWP”. Wśród wyróżnionych znaleźli się koledzy reprezentujący różnego typu środowiska: wiejskie, małomiasteczkowe, miejskie.

Przy okazji warto dodać, że do Towarzystwa Wiedzy Powszechnej należy obecnie ponad 8 tysięcy nauczycieli; stanowią oni 35 proc. członków tej bardzo zasłużonej w upowszechnianiu i popularyzacji wiedzy, organizacji.

(hw)

„...Czynnikiem zastrzegającym napięcie między-narodowe jest polityka Niemieckiej Republiki Federalnej. Kolejne rządy tego państwa niezmiennie dążą do przekreślenia wyników drugiej wojny światowej i odbudowy wielkich, militarystycznych Niemiec.

Istotą manewru taktycznego, który podjął obecny rząd koalicyjny Kiesingera — Brandta pod nazwą „nowej polityki wschodniej”, jest rozbijanie jedności państw socjalistycznych w kwestii niemieckiej, dążenie do izolowania pokojowego państwa robotników i chłopów — Niemieckiej Republiki Demokratycznej i przygotowanie wa-

runków do aneksji tego socjalistycznego państwa niemieckiego pod szyldem zjednoczenia Niemiec.

Walka przeciw zagrożeniu bezpieczeństwa państw socjalistycznych i pokoju w Europie przez zachodniemieckie siły odwetu i rewizjonizmu jest głównym zadaniem polskiej polityki zagranicznej. Polska Ludowa i sprzymierzone z nią kraje socjalistyczne prowadzić będą nadal, w interesie pokoju i bezpieczeństwa, zdecydowaną politykę demaskowania i izolowania agresywnych sił zachodniemieckiego rewizjonizmu i militarystyki.

Domagamy się od NRF uznania istniejących granic, w tym również granic na Odrze i Nysie

oraz granic między NRF a NRD, uznania faktu istnienia dwóch państw niemieckich, zrezygnowania z roszczeń do reprezentacji całego narodu niemieckiego, uznania Układu Monachijskiego za nieważny od samego początku, wyrzeczenia się bezprawnych pretensji do Berlina zachodniego oraz dążeń do zawiązania w jakiegokolwiek formie bronią jądrową.

Fałszywe są rachuby Bonn, że odrzucenie tej naszej platformy przyniesie NRF określone korzyści. Jesteśmy zdecydowani przeszkodzić wszelkim próbom wykorzystania naszej polityki współistnienia do zmiany status quo w Europie”.

(Fragment uchwały V Zjazdu PZPR)

Kim pan jest HERR KANZLER?

padł wyrok: 12 miesięcy więzienia.

Kim jest niewiasta, dopuszczająca się czynu znieważenia kanclerza NRF? Jakże kierowały nią pobudki? Czy jest przypadkiem człowiekiem chorym psychicznie?

Beata Klarsfeld — bo takie jest jej nazwisko — ma 29 lat. Urodziła się w Berlinie. W roku 1963 wyszła za mąż za Francuza, którego ojciec zamordowany został w Oświęcimiu. Mąż jej jest urzędnikiem w firmie eksportowej w Paryżu.

Przesłuchujący ją Ernest Lemmer mówił: „Beata Klarsfeld, to młoda, niespokojna niewiasta. Byłaby przy tym nawet piękna, gdyby nie była taka błada”.

Od czasu, gdy Kiesinger został kanclerzem, rozpoczęła swoją działalność polityczną. Pisała liczne artykuły, broszury, organizowała konferencje prasowe, prelekcje w miastach uniwersyteckich na temat przeszłości kanclerza. Wykazywała, jak szkodliwe dla sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej Niemiec jest to, że na czele państwa stoi były hitlerowiec.

„Jednakże tylko słowami niewiele można w Niemczech zdziałać, szczególnie przeciwko nazistom” — doszła do przekonania Beata Klarsfeld i dlatego zdecydowała się na publiczne spoliczkowanie Kiesingera. Przyjazd do Berlina i wejście na salę obrad w dniu 7 listopada ułatwiło jej posiadanie legitymacji francuskiej dziennikarki.

Kim zatem jest kanclerz Kiesinger? Czy rzeczywistość jego przeszłość jest kompromitująca? Przecież w całym Niemczech zachodnich cieszy się powszechnym szacunkiem i wysokim autorytetem?

Zajrzyjmy do akt, dokumentów. Co mówią one na temat minionych lat pana kanclerza?

Kurt Georg Kiesinger wstąpił do partii hitlerowskiej (National Sozialistische Deutsche Arbeits-Partei) 1 marca 1933 roku, a więc w miesiąc po zdobyciu przez Hitlera władzy w Niemczech. Kiesinger miał wówczas 29 lat. Jego numer legitymacji partyjnej — 2.633.930.

Od pierwszych do ostatnich dni hitlerowskiej dyktatury Kiesinger był aktywnym i zdecydowanym członkiem NSDAP.

8 września 1939 roku, na mocy decyzji Hitlera, wydział propagandy zagranicznej radia niemieckiego podporządkowany zostaje ministerstwu spraw zagranicznych. W tym też czasie centrala partyjna kieruje zdolnego i wypróbowanego „Parteigenosse” Kiesingera do pracy w tym wydziale. Awansuje tam szybko. Na wniosek Rosenberga — „ministra zajętych terenów wschodnich” powierzone zostaje Kiesingerowi kierownictwo całej wschodniej propagandy w niemieckim radiu. On zatem był dyrygentem całego systemu różnych kłamstw, oszustw, dywersji, pływającej za granicę z radia nie-

mieckiego, on kierował tajnymi radiostacjami, organizował V kolumnę hitlerowską za granicą.

Za podstawę swej działalności przyjął — jak to wykazują dokumenty — między innymi następujące tezy:

- 1) Niemcy wygrają wojnę.
- 2) Niemcy posiadają najlepszą broń, najlepszych żołnierzy i najlepsze dowództwo w całym świecie.
- 3) Anglia wypowiedziała nam wojnę. Inne narody muszą płacić za to krwią i pieniędzmi.
- 4) Churchill prowadzi wojnę przeciwko ludności cywilnej.
- 5) Żyd Roosevelt dąży do opanowania świata przez żydostwo.
- 6) Największym niebezpieczeństwem dla ludności jest bolszewizm. Hitler uwolni świat od tego niebezpieczeństwa.
- 7) Niemcy walczą o sprawiedliwość społeczną przeciwko żydowski-plutokratycznemu wyzyskowi.
- 8) Zwycięstwo Hitlera oznacza tysiącletni pokój, dobrobyt i szczęście.

Dzisiaj próbuje się przedstawić Kiesingera jako przeciwnika hitleryzmu. Miał on być rzekomo zademonstrowany do Gestapo jako ten, który hamował i paraliżował antyżydowskie akcje. Ciekawe jednak, że nie można znaleźć żadnego dokumentu, który by potwierdzał jego jakakolwiek

choćby działalność sprzeczną z wytycznymi „Führera”. Znajdujemy za to dokumenty opracowane przez niego na temat udoskonalenia metod propagandy niemieckiej, są dowody, że brał udział w codziennych posiedzeniach w Ministerstwie Propagandy Rzeszy, kierowanym bezpośrednio przez Goebbelsa.

Po klęsce Hitlera był aresztowany przez władze okupacyjne. Szybko jednak go zwolniono. Nie tylko zresztą jego. 15 byłych gauleiterów żyje sobie spokojnie w NRF. Nie sądzi się ich i nie będzie sądzić. Podobnie zresztą, jak i innych byłych hitlerowców, którzy pełnią dzisiaj wysokie, odpowiedzialne i zaszczytne funkcje w państwie zachodniemieckim:

- 15 ministrów i sekretarzy stanu;
- 100 generałów i admirałów;
- 828 wysokich funkcjonariuszy sądownictwa i prokuratury;
- 245 wyższych urzędników bońskiego ministerstwa spraw zagranicznych, ambasadorów i konsulów;
- 297 dygnitarzy policji.

Ilu spośród nich było organizatorami planów agresji i ludobójstwa, ilu spośród nich ma na sumieniu przestępstwa i zbrodnie?

Wiemy, że nie byli sądzeni zbrodniarze Globke i Oberländer. Była sądzona Beata Klarsfeld.

Dostała bardzo wysoki wyrok. Globke i Oberländer zaś zasiadali — jako przedstawiciele społeczeństwa niemieckiego — w Bundestagu.

W takiej sytuacji nie dziwnym jest, że w programach nauczania i podręcznikach szkolnych nie mówi się o zbrodniach wojennych dokonanych przez hitlerowców, że cała olbrzymia propaganda zachodniemiecka ma za cel moralną rehabilitację Niemców, zrzuć odpowiedzialność za wybuch wojny i jej skutki — na innych.

Nie dziwnym jest, że w całym Niemczech nie można kupić mapy z aktualnymi granicami Polski, że wydaje się książki, w których wyjaśnia się, iż obóz koncentracyjny w Oświęcimiu założony był przez Polaków w celu wyniszczenia Żydów. Czy jednak mamy milczeć wobec takich faktów? Czy jesteśmy rzeczywście przewrażliwieni i widzimy niebezpieczeństwo tam, gdzie go w istocie nie ma — jak to nam próbują wmawiać niektórzy „znawcy do-brych, pokojowo usposobionych Niemiec” Kiesingera, Lübkego, Seehofera, Krügera, Globkego...

„Widziałem w Monachium demonstrację POKOJOWĄ — pisze w „Raportie z Monachium” Andrzej Brycht. Już trzy dni przedtem zawiadomiono mnie o niej z dumą. MY TEŻ WALCZYMY O POKÓJ — powiedziano. I jaka wolność u nas: policja dała pozwolenie na tę demonstrację! Pojechałem na ten godny szacunku wiec: na niedużym placu zebrało się DWADZIEŚCIA SIEDM OSÓB. Policzyłem dokładnie. Zapisałem w notesie. Jeden transparent: CHCEMY POKOJU. Obok przewalały się tłumy ludzi, spieszących do swoich interesów, ryczały fale samochodów, świat biegł w swoją stronę obok tych DEMONSTRANTÓW, zwykły, codzienny niemiecki świat. I nikt nie stanął na chwilę, nikt nie spojrzął nawet na zwiędniętą grupkę, trzymającą nieruchomo biedniutki transparent. NIKT. Po pół godziny manifestanci w milczeniu i jakby ze wstydem rozeszli się do domów.

I byłem nazajutrz na wiecu zwołanym przez NPD. Trudno było przepchnąć się przez plac. Okoliczne uliczki zawałone autami i tłumem. Przyszło DWADZIEŚCIA TYSIĘCY LUDZI”.

W Niemczech umierają byli esesmani, gestapowcy, członkowie NSDAP, żołnierze Wehrmachtu... dawny Herrenvolk. Ale zostają ich dzieci. Ile spośród nich będzie innymi niż ich ojcowie? Kto je wychowuje, jak je wychowuje? Oto pytania, które musi stawiać sobie z najwyższym niepokojem każdy myślący człowiek, szczególnie tu u nas, na polskiej ziemi.

Beata Klarsfeld
Zdjęcie z zachodniemieckiego czasopisma „Der Spiegel”.

W uchwałę IX Krajowego Zjazdu ZNP wiele miłośca i uwagi poświęcono koordynacji i pobudzeniu pracy związkowej, operowaniu jej na szerszym aktywnie, stwarzaniu Instancjom związkowym warunków sprzyjających realizacji zadań, zasięgnięciu opinii członków Związku przy podejmowaniu ważniejszych decyzji, rozszerzeniu informacji wewnątrzwiązkowej oraz kontroli wykonania uchwał.

Główną rolę w koordynowaniu i pobudzaniu działalności ogniw związkowych spełniają posiedzenia Plenum i Prezydium Zarządu Głównego. W okresie sprawozdawczym posiedzenia odbywały się regularnie. Rozpatrywano zaplanowaną tematykę, a także problemy dodatkowe, związane przede wszystkim z aktualnymi wydarzeniami politycznymi.

Posiedzenia Plenum oraz ważniejsze posiedzenia Prezydium były wszechstronnie przygotowywane, w oparciu o sprawozdania i sugestie ogniw związkowych, wnioski wynikające z badań pracy związkowej w terenie, opinie i postulaty sekcji,

Wyszczególnienie	Rok	
	1966	1967
Liczba zatrudnionych	508 071	540 011
Liczba i procent członków ZNP i innych związków zawodowych	473 888 / 94,2	520 154 / 96,3
Liczba i procent ognisk ZNP	456 991 / 90,0	496 812 / 92,0
Liczba ognisk	6 326	6 559

materiały przedstawiane przez instytucje zapraszane do udziału w posiedzeniach (głównie Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego) oraz stanowisko instytucji i organizacji, z którymi Zarząd Główny współdziała w realizacji swych zadań.

Z reguły posiedzenia Plenum, a w dużej mierze również i Prezydium, mają charakter rozstrzygnięciowy. Biorą w nich udział inni członkowie przedstawiciele zainteresowanych organizacji i instytucji, prezesi zarządów okręgów, działacze związkowi zapraszani według specjalności zawodowej i zainteresowań społecznych. Oprócz posiedzeń Plenum bądź Prezydium zwoływane są narady krajowe, których celem jest omówienie jakiegos istotnego dla Związku lub systemu oświatowego problemu. Takli charakter miały między innymi narady dotyczące:

- oceny udziału ognisk w konkursie „Nasze ognisko dobre pracuje” oraz założen nowego konkursu;
- nowej koncepcji zadań i metod pracy organizacji związkowej w zakładach kształcenia nauczycieli;
- zadań rad zakładowych w podnoszeniu poziomu pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkołach wyższych;
- problemów kształcenia nauczycieli;
- dorobku i perspektyw powszechnej oświaty rolniczej;
- problemów doskonalenia nauczycieli.

Do wyjątkowo ważnych zaliczyć należy ogólnokrajowa naradę z udziałem 500 działaczy związkowych, poświęconą tematyce przedzjazdowej. Uczestniczył w niej członek Biura Politycznego KC PZPR, przewodniczący CRZZ — tow. Ignacy Loga-Sowiński. Na naradzie tej znalazły potwierdzenie stanowisko i postulaty Związku w dziedzinie wychowania młodzieży, ogólnospołeczne frontu wychowawczego, sytuacji i najpilniejszych potrzeb szkół, poprawy warunków życia i pracy zatrudnionych w szkolnictwie.

Plenum Zarządu Głównego w okresie sprawozdawczym podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- zadania ZNP w zakresie wezasów, lecznictwa uzdrowiskowego i kultury fizycznej;
- zadania związane z VI Kongresem Związków Zawodowych;

NASZA ORGANIZACJA

— realizacja misji programowo-organizacyjnych szkoły podstawowej;

— sytuacja na wyższych uczelniach i związane z nią polityczno-wychowawcze zadania Związku;

— sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy;

— problemy doskonalenia nauczycieli.

Zaś Prezydium Zarządu Głównego rozpatrywało i ujęło w uchwałach między innymi takie zagadnienia jak:

- plan realizacji zadań sformułowanych na IX Krajowym Zjeździe Delegatów ZNP;
- sprawa rozwoju spółdzielczości uczniowskiej i sprawowania nad nią opieki;
- zaspokajanie mieszkaniowych potrzeb członków Związku;

— stan realizacji uchwał Plenum i Prezydium ZG, dotyczących różnych form pomocy dla członków Związku;

— założenia programowo-organizacyjne związkowych studiów pedagogicznych;

— zasady wynagradzania urlopowanych i aktywów społecznych w oddziałach ZNP oraz w zakładowych organizacjach związkowych (również problemy struktury ZOZ);

— prace ogniw ZNP z nauczycielami rodzinnymi i współdziałanie z radami narodowymi;

— budżet szkolnictwa na rok 1968, ze szczególnym uwzględnieniem działu „Oświata i wychowanie”;

— działalność SFBSiI oraz współdziałanie Związku z tą organizacją;

— działalność związkowych radców prawnych;

— przebieg egzaminów kwalifikacyjnych dla nauczycieli oraz wynikające stąd wnioski dla ogniw ZNP;

— ocena realizacji uchwały ZG w sprawie podnoszenia jakości pracy szkół (posiedzenia, wystąpienie szkół w Okręgu ZNP Białostocki);

— informacja na temat przebiegu kampanii sprawozdawczo-wyborczej w ogniwach ZNP;

— gospodarka agend związkowych;

— działalność klubów ZNP;

— sprawozdanie z działalności PKZZ;

— informacja o realizacji budownictwa mieszkaniowego nauczycieli;

— informacja o przebiegu reformy kształcenia nauczycieli;

— zasady podziału składki związkowej;

— postulaty dla ogniw związkowych w sprawie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych członków Związku.

niósł wciąż i przynosi również efekty ilościowe. Z każdym rokiem przybywa poważna grupa nowych członków ZNP, jak też zwiększa się liczba ognisk, odbywa się coraz więcej zebrań i posiedzeń w ogniskach i ich zarządach oraz zarządach oddziałów. Stan ten obrazuje tabela z lewej strony.

Jak widać w roku bieżącym w porównaniu z rokiem ubiegłym liczba członków ZNP zwiększyła się o 39 821 osób, co stanowi 8,5 proc. ogółu zatrudnionych. Przybyły również w ciągu roku 233 nowe ogniska, jeśli zaś chodzi o zebrań i posiedzenia — to w ciągu ubiegłego roku liczba ich zwiększyła się w ogniskach o 4489, w oddziałach zaś — o 349. Nie uwzględniono w tym, oczywiście, rejonowych

ku. Ale swą wagę napełniała wciąż trudność. Do nich zalicza się brak odpowiednich broszur i innych pozycji wydawniczych, które byłyby codziennym doradcą w zakresie praw i obowiązków pracowniczych, bezpieczeństwa i higieny pracy itp. Wprawdzie czasopisma „Głos Nauczycielski” i „Biuletyn Organizacyjny”, systematycznie wracają do tych spraw, jednakże same problemu tego nie rozwiązują.

Oczywiście wiele trudności zdołano pokonać i tak np. oddziały ZNP mogą angażować do pomocy pracowników technicznych. Również dzięki właściwej polityce finansowej wrażliwej z każdym rokiem sumy przeznaczane na działalność meryto-

tm pomocy nie zawsze wystarczą, bo wciąż jeszcze nie rozwiązane są w dostatecznym stopniu podstawowe trudności organizacyjne i finansowe. W takiej sytuacji oddziały Związku dążyć będą do skupienia, stopniowego wykszolenia i dokładnego zapoznania z zadaniami jak najliczniejszej grupy działaczy społecznych, by mogli oni na co dzień utrzymać więź z ogniskami, zapewnić opiekę, upowszechnić doświadczenia, podnosić wiedzę polityczną wśród związkowców.

TROCHE O KONKURSE

W działalności naszego Związku poważne miejsce zajmuje konkurs „Nasze ognisko dobrze pracuje”. Mówi również o tym uchwała IX Krajowego Zjazdu ZNP. To właśnie przez udział w konkursie ogniska mogą uzmocnić swoją pozycję w szkole i w środowisku. Problem doskonalenia pracy nauczycieli, przestrzeganie ustawodawstwa pracy, rozwiązywanie na bieżąco niektórych spraw socjalno-bytowych, kształtowanie koleżeńskich stosunków w szkole, zdobywanie autorytetu w środowisku przez współpracę z nim — oto środki prowadzące do celu. Oczywiście ważne jest, by konkurs ten obejmował jak największą liczbę ognisk i nauczycieli, by stał się powszechny i masowy.

Ostatni konkurs w porównaniu z czwartym budzi uzasadniony optymizm. Jeśli np. w przedostatnim konkursie uczestniczyło 64,3 proc. oddziałów i 46,3 proc. ognisk, to w ostatnim — już 90,5 proc. oddziałów i 67,1 proc. ognisk. Z przedstawionych tu porównań wynika, że o ile uczestnictwo oddziałów jest już dziś prawie powszechne, to ogniska, mimo wzrostu ich liczby, pozostają jeszcze w tyle. Dlatego też organizatorzy kolejnego, szóstego konkursu postanowili zmodyfikować dotychczasowy program, położyć większy niż dotychczas nacisk na realizację zadań wewnątrzwiązkowych, co może przynieść w efekcie wzrost większego zainteresowania nauczycieli i powszechniejszego zaangażowania się ich w sprawy szkoły i Związku. Można się ponadto spodziewać, że nowy regulamin wpłynie na polepszenie metod i form pracy wychowawczej, zaznajomienie młodzieży z problematyką obronności kraju, wreszcie — będzie on miał wpływ również na dalsze podniesienie poziomu pracy w szkołach. Na uwagę zasługuje fakt, że w regulaminie VI konkursu

konferencji pedagogicznych i posiedzeń rad zakładowych wyższych uczelni oraz instytutów naukowych.

ryczna ogniw terenowych. Coraz większa liczba ognisk może pochwalić się dogodnymi warunkami lokalowymi, zaś oddziały Związku mają prawo wymagać, by pracodawca ponosił koszty za utrzymanie lokalu, wyposażenie i materiały biurowe oraz za utrzymanie klubów nauczycielskich.

Potrzeby członków Związku i ognisk wciąż rosną. Okazują

Liczba osób uczestniczących w kursach, naradach i seminarjach	Rok 1967			Rok 1968		
	3-7 dni	12-16 dni	do 21 dni	3-7 dni	12-16 dni	do 21 dni
Prezesi i sekretarze zarządów okręgów / ze 1968 roku również kuratorz	1			40	1	60
Sekretarze zarządów oddziałów	1			67		
Aktyw Sekcji Nauki	3			140	3	190
Aktyw pedagogiczny i społeczno-oświatowy okręgów, oddziałów i ognisk; aktyw kulturalno-oświatowy i sportowy		30		1869	26	1 060
Spółcześni radcy prawni				19		500
Aktyw Sekcji Pracowników Gospodarczych i Obrońcy	1			45	1	45
Kierownicy wydziałów ekonomiczno-socjalnych okręgów	1			20	1	20
Opiekunowie spółdzielni uczniowskich		1	1	100		
Kierownicy i kłegowci ośrodków wezasowych	1			100	1	100
Aktyw finansowo-gospodarczy	1			35	1	50
Kierownicy wydziałek zagranicznych	1			70	1	70
Aktyw komisji rewizyjnych	1			70	1	72
Razem	11	31	1	2556	26	29

CORAZ WIĘKSZY POZIOM

Wiadomo, że główny ciężar realizacji zadań wynikających z uchwał zjazdowej i posiedzeń plenarnych spada na barki działaczy związkowych. Ludzie ci, mimo nawalu obowiązków zawodowych i społecznych, systematycznie doskonalą swoje umiejętności na różnego rodzaju kursach, naradach i seminarjach. Przyjrzyjmy się tabeli obok, która obrazuje nam ubiegłoroczną i aktualny stan.

ZG ZNP prowadzi owe szkolenia zgodnie z uchwałą Prezydium z dnia 30 stycznia 1965 ro-

wprowadzona zostanie zasada oceny dodatkowych zadań zgłoszonych przez poszczególne ogniska. Jak z tego wynika, będą one miały większą swobodę działania, możliwość realizacji również własnych planów, wynikających z potrzeb danej szkoły czy środowiska.

Przy okazji należy nadmienić, że ZG ZNP opracowuje obecnie nowy dokument w sprawie roli, zadań, zasad organizacji i metod pracy ognisk. Umożliwi on tym najmniejszym ogniom związkowym zdobywanie większej samodzielności, umiejętności opracowywania i realizowania zadań związanych z określonymi potrzebami w terenie. W dokumencie tym sporo miejsca poświęci się sprawom polityczno-wychowawczym oraz obowiązkowi wynikającym z funkcji Związku jako współorganizatora oświaty i reprezentanta interesów pracowniczych.

ŚLADAMI HISTORII

Związek Nauczycielstwa Polskiego wiele uwagi poświęca także badaniom historycznym. Gromadzi materiały źródłowe i publikacje, organizuje sesje, seminaria, spotkania z przedstawicielami ośrodków naukowych. Na przykład w grudniu ubiegłego roku zorganizowano Ogólnopolską Sesję w Lublinie, poświęconą 30 rocznicy strajku nauczycielskiego. Opracowane przez Zarząd Okręgu materiały z obrad przekazano Instytutowi Wydawniczemu „Nasza Księgarnia”.

We wrześniu br. na seminarium w Warszawie omówiono działalność Tajnej Organizacji Nauczycielskiej. Inicjatorem i organizatorem tego spotkania było Biuro Historii wraz z Komisją Historyczną. Dzięki ściślejszej współpracy z ośrodkami naukowymi i okręgowymi komisjami historycznymi sporządzono zestawienie ukończonych już prac, a także prac rozpoczętych i zaplanowanych. Wkrótce ukażą się dwie pozycje biograficzne: o życiu i działalności Jana Kolan-ki i Stanisława Kwiatkowskiego w „Przeglądzie Historyczno-Oświatowym” i „Kwartalniku Historycznym CRZZ”. Trzecia — poświęcona życiu i działalności Bronisława Chrościckiego — znajduje się w Biurze Historii. Również dla „Kwartalnika...” opracowano materiały poświęcone Tajnej Organizacji Nauczycielskiej.

Pomyślnie układa się współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym, który opublikuje wkrótce powiatowe tabele statystyczne dotyczące tajnej oświaty w czasie okupacji. Ponadto w ZG ZNP opracowano już szkic monograficzny Oddziału Powiatowego ZNP w Łukowie, monografię „Głos Nauczycielski” za okres od 1917 do 1919 roku oraz przebieg strajku nauczycielskiego z 1937 roku w powiecie łukowskim. Również ocenia się na bieżąco prace historyczne napisane przez działaczy ZNP.

*

Nie sposób omówić całej działalności organizacyjnej naszego Związku. Z konieczności ograniczyliśmy się więc do spraw najważniejszych, najbardziej reprezentatywnych. Wiele postulatów zrealizowano, inne — czekają jeszcze na realizację. Ważne jest, by we wszystkich poczynaniach Związku uczestniczyli najmniejsi nawet ognia, gdyż tylko w ten sposób wzrosnąć może suma osiągnięć i autorytet każdego członka. Tylko dzięki systematycznej i wszechstronnej działalności można będzie polepszyć pracę w szkolnictwie i zaspokoić maksymalnie potrzeby nauczycieli.

Podobnie jak w poprzednich okresach życia ZNP, tak i w latach 1967—1968 działalność finansowo-gospodarcza przyniosła poważne efekty oraz zmiany w stanie gospodarki i majątku związkowego. W tej krótkiej informacji pragniemy przedstawić je przede wszystkim od strony ich wpływu na wzrost pośredniej i bezpośredniej pomocy dla członków ZNP.

Budżet organizacyjny ZNP w sumach netto w latach 1967—1968.

Rok	1966	1967	1968*)
Sumy w tys. zł	113 960,9	126 990,1	130 000,0
wskaznik w proc.	100,0	111,4	114,0

*) przewidywane wykonanie

Środki budżetu organizacyjnego w stosunku do roku 1966

wzrosły o ponad 16 mln złotych, co stanowi 14 proc.

Nie inaczej przedstawia się sprawa z sumami bilansowymi za ten okres:

Rok	1966	1967	1968*)
Sumy w tys. zł	469 684,6	514 374,7	529 500,0
wskaznik w proc.	100,0	109,5	112,7

*) przewidywane wykonanie.

Składka członkowska stanowi nadal główne źródło dochodów Związku. Jej miejsce w strukturze dochodów budżetu organizacyjnego ZNP obrazują wskaźniki:

1966 rok	— 86,9
1967 rok	— 87,0
1968 rok	— 90,5

Uwaga: W strukturze dochodów nie liczone pozostałości z roku ubiegłego.

Z powyższego wynika, że racjonalne i oszczędne gospodarowanie dochodami Związku w gruncie rzeczy sprowadza się do prawidłowego wykorzystania składek członkowskich.

Zgodnie z postanowieniami Krajowego Zjazdu Delegatów realizowaliśmy w tej sprawie następujące zasady:

- zwiększać tempo wzrostu środków na działalność merytoryczną instancji wszystkich szczebli, a w szczególności na te jej dziedziny, które pośrednio lub bezpośrednio stanowią pomoc dla członków Związku;
- zmniejszać tempo wzrostu środków na utrzymanie ogniw związkowych;
- zwiększać ilość środków na fundusz inwestycyjny ZNP.

Podział składek członkowskich między ognia ZNP w tysiącach złotych

Ognia ZNP Rok	1966	1968**)
Ogniska	9 042,4	10 183,8
Oddziały	13 824,2	17 322,6
Okręgi	—	+ 439,0***)
Zarząd Główny	9 042,4	10 183,8

*) Przewidywane wykonanie.

** Liczone łącznie z zasłankami statutowymi.

*** Rezerwa na międzyzakładowy i międzyzwiązkowy fundusz środowiskowy.

Tak więc ilość środków ze składek członkowskich, pozostająca w dyspozycji poszczegól-nych ogniw ZNP wzrosła w omawianym czasie o prawie 13 proc.

Oprócz powiększonych znacząco dochodów ze składek członkowskich instancje ZNP dysponowały środkami dodatkowymi.

objętymi odrębnymi planami finansowymi, z przeznaczeniem na akcje zielone i specjalne. Na te dodatkowe środki składają się:

- dotacja Funduszu Wczasów Pracowniczych na dofinansowanie ulgowych skierowań wczasowych;
- dotacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na bezpłatne skierowania sanatoryjne;
- dotacja Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego na zleconą akcję samokształcenia (składka), jak dotychczas. Poważnym klubów nauczycielskich, utrzymanie klubów nauczycielskich i niektóre koszty inwestycyjne;
- odpłatność uczestników wczasów organizowanych przez ZNP.

Relacjonując finansowanie różnych dziedzin związkowej działalności bieżącej weryfikujemy jej opłacalność i efektywność tak ze źródeł budżetowych (składka), jak dotychczas. Poważnym klubów nauczycielskich, utrzymanie klubów nauczycielskich i niektóre koszty inwestycyjne; • odpłatność uczestników wczasów organizowanych przez ZNP.

Działalność organizacyjna

12 338,5	11 983,1	97,1
----------	----------	------

Z przedstawionych wyżej danych wynika, że w okresie ostatnich dwóch lat zwiększyliśmy o 20,3 proc. ilość środków finansowych, kierowana na działalność bezpośrednio służącą członkom Związku. Równocześnie zmniejszyliśmy udział kosztów utrzymania w ogólnych kosztach i tak, jeśli w roku 1966 na każdą złotówkę kierowaną na działalność wydatkowaliśmy 24 grosze na utrzymanie, to w roku 1968 przewidujemy 22 grosze.

INWESTYCJE

Obok finansowania bieżącej działalności instancji i ogniw związkowych prowadzimy szeroką działalność inwestycyjną, która w poważnym stopniu stanowi podstawę materialną całej naszej związkowej pracy. Główne kie-

torystowa na rozbudowę Sanatorium ZNP w Ciechochocin i na budowę w Zakopanem i w Sopotcie.

JAK GOSPODARUJEMY?

Rodzaj majątku	Wartość w tys. złotych		1968
	1966	1968	
Nieruchomości	170 488 7	204 464 4	120 1
Środki transportu	16 043 1	18 135 0	113 0
Sprzęt gospodarczy	33 665 6	37 701 5	111 0
Sprzęt inżynieryjny	19 799 0	28 432 3	143 6
Sprzęt sportowy	3 268 9	3 492 1	106 9
Sprzęt specjalny	12 624 3	15 287 6	121 0
Sprzęt stołowy	1 559 0	3 004 9	190 2
Książecelnictwo	3 107 3	3 508 5	112 8
Razem	260 248 3	314 023 3	120 6

Działalność ideowo-pedagogiczna

Wydatkowano w tys. złotych

1966	7 894,7	8 342,2	105,6
------	---------	---------	-------

Działalność kulturalno-oświatowa

1966	8 731,0	15 186,6	173,9
------	---------	----------	-------

Turystyka i wypoczynek po pracy

Wydatkowano w tys. złotych	1966	1968	1968
	8 749,8	10 644,1	121,6

Wychowanie fizyczne i sport

1966	1 424,5	2 775,3	194,7
------	---------	---------	-------

Opieka socjalna i pomoc dla członków Związku

1966	24 155,6	30 717,7	125,3
------	----------	----------	-------

W sumach podanych wyżej mieszczą się wypłacone zapomogi w następujących wysokościach:

1966	— 18 795,7
1967	— 25 888,0
1968	— 25 945,6

1966 rok — 26 377,3 tys. zł

1967 rok — 19 350,9 tys. zł

1968 rok — 17 539,2 tys. zł

Zarząd Główny ZNP prowadzi następujące budowy: Sanatorium w Szczawnicy; Dom Wczasowy

Sanatorium ZNP w Ciechochocin

Foto: CZ. GORSKI

Statystyki mówią, że rokrocznie większość listów, jakie członkowie Związku kierują do Zarządu Głównego ZNP, dotyczy spraw socjalno-bytowych. Nie ma prawie korespondencji, w której nie poruszano by tych właśnie spraw. Liczba wszystkich interwencji i porad, jakich udziela Wydział Ekonomiczno-Prawny, jest więc trudna do uchwycenia. Nie o statystykę jednak chodzi.

Związek — jak to już wynika ze statutu — ma pomagać nauczycielom w rozwiązywaniu trudnych dla nich problemów. Ma więc towarzyszyć swoim członkom na co dzień przy załatwianiu konkretnych spraw, wspólnie z władzami państwowymi, ma czuwać nad zapewnieniem odpowiednich warunków życia i pracy.

Spraw tych jest wiele, jak różnorodne jest samo życie: mieszkanie, opieka nad emerytami, pomoc prawna, starania o podwyżkę plac, zapomogi i różne inne formy różnorodnej działalności Związku. W niniejszej informacji chcielibyśmy zaprezentować — z konieczności w wielkim tylko skrócie — tę bogatą i różnorodną pracę.

JAK MIESZKAJĄ NAUCZYCIELE?

W uchwale IX Zjazdu Delegatów sprawom mieszkaniowym poświęcono wyjątkowo dużo miejsca. Czytamy tam między innymi:

Zjazd zaleca Instancjom związkowym, aby wspólnie z władzami szkolnymi udzielały skutecznej pomocy pracownikom oświaty i nauki w rozwiązywaniu ich trudności mieszkaniowych, między innymi przez zwiększenie udziału w budownictwie spółdzielczym i udzielanie pomocy finansowej.

Nowych rozwiązań wymaga sytuacja mieszkaniowa nauczycieli na wsi. Pilnym zadaniem jest zapewnienie im odpowiedniej liczby mieszkań o standardzie stosowanym w budownictwie miejskim.

Zjazd zobowiązuje Instancje i ognia związkowe do współdziałania z radami narodowymi i administracją szkolną w realizacji perspektywicznego programu zaspokajania mieszkaniowych potrzeb nauczycieli zatrudnionych na wsi, a więc budownictwo mieszkań z kredytów państwowych i społecznych, w ramach czynów społecznych i adaptacji budynków poszkolnych, budownictwo indywidualne i spółdzielcze z zaangażowaniem środków własnych nauczycieli, przy zastosowaniu ulg i przywilejów jako rekompensaty za bezpłatne mieszkanie.

Zarząd Główny poczyni starania o wydanie aktów prawnych ułatwiających i przyspieszających zaspokojenie mieszkaniowych potrzeb nauczycieli, a także utworzenie resortowego funduszu mieszkaniowego.

W ramach istniejących możliwości należy zmierzać do poprawy sytuacji mieszkaniowej nauczycieli-emerytów i przechodzących na rentę".

Wyjątkowo trudne warunki lokalowe nauczycieli zatrudnionych na terenie wsi, osiedli i miast do 2 tys. mieszkańców skłoniły Zarząd Główny do zainteresowania się tym problemem w pierwszej kolejności. W opracowanym przez ZG, wspólnie z resortem oświaty, programie zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych nauczycieli tych właśnie środowisk — mówi się o konieczności uzyskania w latach 1966—1970 około 55 tys. izb. Ukazanie rzeczywistych potrzeb lokalowych i skonstruowanie programu ich zaspokojenia stało się podstawą do uzyskania szeregu korzystnych decyzji. Wśród nich na uwagę zasługują przede wszystkim:

— decyzja władz centralnych, że przy nowo budowanych szkołach na wsi powinno się wznosić budynki mieszkalne dla wszystkich nauczycieli danej placówki;

— przekazanie w bieżącym planie 5-letnim kwoty 500 mln złotych na poprawę warunków lokalowych nauczycieli pracujących w środowisku wiejskim;

— zarządzenie ministra finansów z 2 stycznia 1968 r. dające radom narodowym uprawnienia do realizacji — poza planem inwestycyjnym — także inwestycji w zakresie budowy mieszkań dla nauczycieli w trybie tzw. odrębnych przepisów (wartości tego było 350 tys. zł). Uzasadnieniem tego była decyzja Komisji Planowania przy Radzie Ministrów (z lipca 1968 roku) zezwalająca w określonych przypadkach na zwiększenie wartości wnoszonego obiektu w trybie tzw. odrębnych przepisów przy udziale środków SFBSiI (do 1 mln złotych);

— uchwała nr 307 Rady Ministrów, w której zadania inwestycyjne, obejmujące budowę mieszkań dla nauczycieli, zostały

na lepsze, sytuacja poważnej liczby nauczycieli jest w dalszym ciągu bardzo trudna. Aktualne potrzeby nauczycieli określa się na 69 tys. izb mieszkalnych, w tym 44 tys. we wsiach, osiedlach i małych miasteczkach. Ponadto w związku z zatrudnieniem nowych nauczycieli w latach 1969—1970 globalnie zapobiegawczo na nowe izby wórnosie o 51 500, z tym że większość z nich, bo aż 35 000, dotyczyć będzie środowisk wiejskich, osiedli i miast poniżej 2 tys. mieszkańców (patrz tabela).

Jak sygnalizują poszczególne okręgi — jednym z poważniejszych hamulców utrudniających radykalną poprawę warunków mieszkaniowych jest brak materiałów budowlanych, a także brak mocy przerobowej poszczegól-

gólnych przedsiębiorstw budowlanych. Daje to o sobie znać szczególnie mocno przy realizacji budowy mieszkań z dodatkowych środków SFBSiI oraz przy realizacji planów budownictwa przyszłokolegów. Nie zawsze też realizowane są inwestycje podejmowane w ramach tzw. czynów społecznych. W miastach natomiast — nauczycieli zmuszają do zbyt długo czekać na otrzymanie mieszkania spółdzielczego.

W tej sytuacji Zarząd Główny podjął starania u kompetentnych władz o przyspieszenie niektórych decyzji. Chodzi tu przede wszystkim o:

— przydział zwiększonej puli materiałów budowlanych i zainteresowanie przedsiębiorstw inwestycyjni wnoszonymi w ramach dodatkowych środków SFBSiI;

— opracowanie i udostępnienie nauczycielom odpowiednich projektów typowych budynków mieszkalnych;

— zastąpienie funduszu gromadzkiego funduszem SFBSiI przy podejmowaniu inwestycji w ramach czynów społecznych;

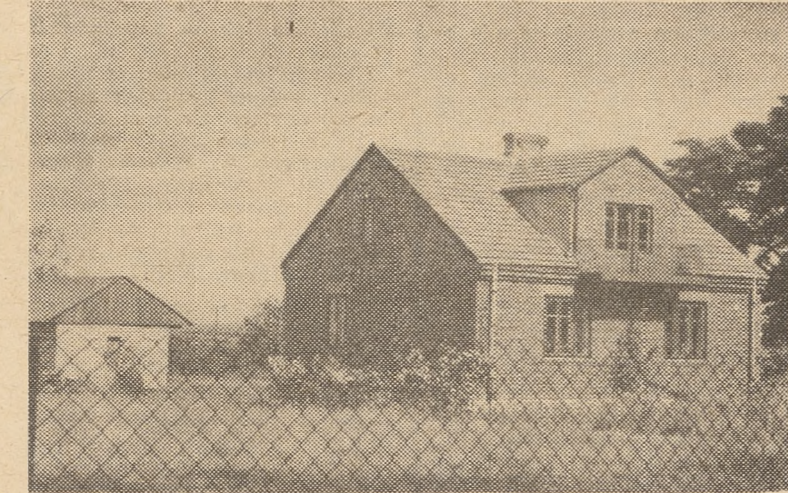
— utworzenie resortu funduszu mieszkaniowego;

— zniesienie stażu kandydackiego dla nauczycieli specjalistów oraz skrócenie czasu oczekiwania na przydział mieszkań spółdzielczych dla wszystkich pedagogów;

— zwiększenie możliwości korzystania z zakładowego funduszu mieszkaniowego i spółdzielczego budownictwa zakładowego (zgodnie z wytycznymi CRZZ z listopada 1968 roku).

Starania o stworzenie odpowiednich podstaw prawnych — to jeden zakres działania ZNP. Drugi dotyczy koniecznego w tym przypadku wzmocnienia działalności ogniw związkowych i zespolenia ich wysiłków z działalnością władz szkolnych. Uchwalone więc zostały w tym celu Prezydium ZG ZNP (26 kwietnia 1967 roku) w sprawach mieszkaniowych dla wszystkich ogniw ZNP. W tym celu prze-kazano ponad 42 mln złotych. W roku bieżącym liczba korzystających z tego typu pomocy wzrosła znacznie. W niektórych województwach tylko w ciągu pierwszego półrocza bieżącego roku udzielono więcej pożyczek i na większą sumę niż w ciągu całego roku 1967.

Postęp jest zatem znaczny. Niemala w tym zasługa ZNP. Jednak mimo korzystnych zmian

Domek jednorodzinny kierownika szkoły w Ninkowicach, pow. Przemyśl.

stawie opracowania terenowego programu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych nauczycieli do roku 1970. Dzięki tym naradom uzyskano dokładne rozeznanie potrzeb poszczególnych środowisk, przyczyniły się one także do zainteresowania i odpowiedzialności miejscowych władz za warunki mieszkaniowe pracowników szkolnictwa. Zarząd Główny posiada w chwili obecnej dokładne rozeznanie w sytuacji mieszkaniowej nauczycieli. Poszczególne ognia terenowe przygotowały już dla swoich władz konkretny program rozwiązań w tym zakresie. W wielu województwach przeżyła WRN podjęły już uchwały w zakresie realizacji tych programów.

— ustalenie najniższej emerytury dla nauczycieli w wysokości 1100 zł miesięcznie i dokonanie wypłaty tej emerytury (dotychczas skorzysztali tego 7 tys. osób);

— wypłacanie w dwóch, a nie w trzech, ratach zwłaki emerytury (renty) nauczycielom, którzy zgłosili wnioski o nią przed 1 lipca 1967 roku.

Także na wniosek Zarządu Głównego ZNP — minister oświaty i szkolnictwa wyższego wydał zarządzenie, aby pracownikom odchodzącym na emeryturę wypłacać nagrody pieniężne w wysokości jednomiesięcznego uposażenia. W ostatnim okresie Zarząd Główny wystąpił o przyznanie rent specjalnych dla 95 osób, z czego 54 już takie renty otrzymuje.

Na podkreślenie zasługują inicjatywy ogniw terenowych, dotyczące budowy domów zasłużonego nauczyciela. W województwie katowickim domów takich jest już 3. Poważnie zaawansowane są prace przy budowie Domu w Jachrance nad Zalemem Zegrzyńskim.

Niezwykle ceną inicjatywę podjął Okręg Poznański, budując domy dla nauczycieli-emerytów, którzy musieli opuszczać swoje mieszkania służbowe na wsi. Dotychczas wzniesiono trzy takie domy (3-piętrowe, duży metraż, balkony, łazienki, gaz, ogródki) w Krotoszynie, Ostrowie Wlkp. i Kaliszu. Dalsze są w budowie: między innymi we Wrzesni, Okręgi krakowski, wrocławski i szczeciński planują również budowę domów dla nauczycieli-emerytów.

Stale wznastają fundusze związkowe na pomoc doradczą dla emerytów (reńistów) znajdujących się w trudnych warunkach oraz dla wdów i sierot po nauczycielach. W szerszym również zakresie korzystają emeryci z różnych imprez kulturalnych, form wypoczynku i leczenia — organizowanych przez ognia związkowe.

Inne formy opieki i pomocy

IX Zjazd Delegatów stwierdza, że „istotne znaczenie ma zwiększenie pomocy dla członków ZNP oraz rozwój urzędzeń socjalnych. Zjazd zaleca dalsze rozwijanie opieki nad dziećmi pracowników oświaty i nauki, obrony prawnej oraz innych form pomocy dla członków ZNP".

Wśród różnych form pomocy wiele uwagi poświęca się dzieciom członków Związku. Z roku na rok wzrasta liczba miejsc na koloniach (znacznie słabiej rozwija się akcja obozowa oraz różne formy wczasów rodzinnych). W roku bieżącym z wycieczkami letniego skorzystało 61 500 dzieci nauczycielskich, co stanowi o 22 proc. więcej niż w roku ubiegłym. Zwiększyła się w bieżącym roku o 6500 liczba miejsc na koloniach letnich.

Związek podejmował również różnego typu interwencje przy rekrutacji na wyższe uczelnie i do szkół średnich, uzyskaniu stypendiów, miejsc w domach studenta i internatach oraz w szkołach specjalnych. Ognia związkowe podjęły instancjom Związku zezwolenie na prowadzenie tej formy działalności. W 1967 roku ministerstwo zatwier-

dziło programy nauczania języków niemieckiego i angielskiego dla potrzeb szkolenia w ośrodkach, w ministerstwie znajduje się również projekt podręcznika języka angielskiego dla dzieci od 6 do 9 lat. Ośrodki Usług Pedagogicznych mają możność dodate-

ku pomocy członkom ZNP. W pomocy wielu członkom ZNP, w przycięchach do szkółków, przedszkoli, prewatoriów, domów zdrowia oraz sanatoriów nie napotymano większych trudności.

FUNDUSZ ZAPOMOGOWY. Kwoty zapomóg udzielanych członkom Związku zamykają się rokrocznie w granicach kilku milionów w 1966 roku — 10 629 073 złotych, w 1967 roku — 13 039 000 złotych. W roku bieżącym do czerwca przekazano nauczycielom około 5 mln złotych (większość zapomóg wypłaca się w Dniu Nauczyciela). Z funduszu zapomogowego korzystają zasadniczo nauczyciele-emeryci, koledzy obciążeni liczną rodziną, nauczyciele mniej zarabiający oraz pracownicy obsługi. W 1966 roku fundusz ten został zdecentralizowany. W budżecie ZG ZNP pozostawiono niewielkie środki na zapomogi doradne oraz nagrody z okazji Dnia Nauczyciela.

ZASILEK STATUTOWY. Przydzielane są przez ognia związkowe w przypadkach zgonu członka Związku lub członka jego rodziny oraz z tytułu urodzin dziecka. W latach 1966—1968 (do czerwca) na ten cel wykorzystano 21 319 900 złotych, a skorzystało z zapomóg 37 243 osoby.

Poważnym źródłem pomocy finansowej są PRACOWNICZE KASY ZAPOMOGOWE - POZYCZKOWE. Ich rozwój ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba kas	Liczba członków	Stan wkładów	Wysokość pożyczki
1966	568	324 400	298 922 400	2 706 z ł
1967	574	352 698	355 079 024	3 028 z ł
1968	578	382 698	420 079 024	3 300 z ł

Inny rodzaj świadczeń — fundusz pomocy koleżeńskiej pochodzący z dobrowolnych składek członków ZNP i jest przeznaczony na bezwrotne zasiłki dla kolegów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Korzystał z niego, aczkolwiek emeryci „starego portuła”, wdowy i sieroty po nauczycielach. Prowadzony jest wyłącznie przez oddziały powiatowe.

Związek podjął również w bieżącej kadencji pracę w kierunku uregulowania stanu prawnego stołówek, prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Stołówki przekazano właścicielom pracodawcom. Z inicjatywą ZG — Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego skierował do organów administracji szkolnej terenowej pismo ogólne w sprawie podniesienia poziomu działalności stołówek i bufetów pracowniczych. W latach 1967—1968 przekazano okręgom 100 tys. złotych na polepszenie wyposażenia stołówek, z których korzystają członkowie Związku. Przeprowadzono także badania dotyczące stopnia wykorzystania stołówek szkolnych dla potrzeb członków Związku i ich rodzin.

OSRODKI USŁUG PEDAGOGICZNYCH. Jest ich obecnie 17 (w wszystkich okręgach z wyjątkiem Łodzi-woj. i Kielc). Założył swą działalność w 1956 roku Na wniosek ZNP ministerstwo udzieliło instancjom Związku zezwolenie na prowadzenie tej formy działalności. W 1967 roku ministerstwo zatwier-

dziło programy nauczania języków niemieckiego i angielskiego dla potrzeb szkolenia w ośrodkach, w ministerstwie znajduje się również projekt podręcznika języka angielskiego dla dzieci od 6 do 9 lat. Ośrodki Usług Pedagogicznych mają możność dodate-

ku pomocy członkom ZNP. W pomocy wielu członkom ZNP, w przycięchach do szkółków, przedszkoli, prewatoriów, domów zdrowia oraz sanatoriów nie napotymano większych trudności.

FUNDUSZ ZAPOMOGOWY. Kwoty zapomóg udzielanych członkom Związku zamykają się rokrocznie w granicach kilku milionów w 1966 roku — 10 629 073 złotych, w 1967 roku — 13 039 000 złotych. W roku bieżącym do czerwca przekazano nauczycielom około 5 mln złotych (większość zapomóg wypłaca się w Dniu Nauczyciela). Z funduszu zapomogowego korzystają zasadniczo nauczyciele-emeryci, koledzy obciążeni liczną rodziną, nauczyciele mniej zarabiający oraz pracownicy obsługi. W 1966 roku fundusz ten został zdecentralizowany. W budżecie ZG ZNP pozostawiono niewielkie środki na zapomogi doradne oraz nagrody z okazji Dnia Nauczyciela.

ZASILEK STATUTOWY. Przydzielane są przez ognia związkowe w przypadkach zgonu członka Związku lub członka jego rodziny oraz z tytułu urodzin dziecka. W latach 1966—1968 (do czerwca) na ten cel wykorzystano 21 319 900 złotych, a skorzystało z zapomóg 37 243 osoby.

Poważnym źródłem pomocy finansowej są PRACOWNICZE KASY ZAPOMOGOWE - POZYCZKOWE. Ich rozwój ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba kas	Liczba członków	Stan wkładów	Wysokość pożyczki
1966	568	324 400	298 922 400	2 706 z ł
1967	574	352 698	355 079 024	3 028 z ł
1968	578	382 698	420 079 024	3 300 z ł

Inny rodzaj świadczeń — fundusz pomocy koleżeńskiej pochodzący z dobrowolnych składek członków ZNP i jest przeznaczony na bezwrotne zasiłki dla kolegów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Korzystał z niego, aczkolwiek emeryci „starego portuła”, wdowy i sieroty po nauczycielach. Prowadzony jest wyłącznie przez oddziały powiatowe.

Związek podjął również w bieżącej kadencji pracę w kierunku uregulowania stanu prawnego stołówek, prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Stołówki przekazano właścicielom pracodawcom. Z inicjatywą ZG — Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego skierował do organów administracji szkolnej terenowej pismo ogólne w sprawie podniesienia poziomu działalności stołówek i bufetów pracowniczych. W latach 1967—1968 przekazano okręgom 100 tys. złotych na polepszenie wyposażenia stołówek, z których korzystają członkowie Związku. Przeprowadzono także badania dotyczące stopnia wykorzystania stołówek szkolnych dla potrzeb członków Związku i ich rodzin.

OSRODKI USŁUG PEDAGOGICZNYCH. Jest ich obecnie 17 (w wszystkich okręgach z wyjątkiem Łodzi-woj. i Kielc). Założył swą działalność w 1956 roku Na wniosek ZNP ministerstwo udzieliło instancjom Związku zezwolenie na prowadzenie tej formy działalności. W 1967 roku ministerstwo zatwier-

dziło programy nauczania języków niemieckiego i angielskiego dla potrzeb szkolenia w ośrodkach, w ministerstwie znajduje się również projekt podręcznika języka angielskiego dla dzieci od 6 do 9 lat. Ośrodki Usług Pedagogicznych mają możność dodate-

ku pomocy członkom ZNP. W pomocy wielu członkom ZNP, w przycięchach do szkółków, przedszkoli, prewatoriów, domów zdrowia oraz sanatoriów nie napotymano większych trudności.

FUNDUSZ ZAPOMOGOWY. Kwoty zapomóg udzielanych członkom Związku zamykają się rokrocznie w granicach kilku milionów w 1966 roku — 10 629 073 złotych, w 1967 roku — 13 039 000 złotych. W roku bieżącym do czerwca przekazano nauczycielom około 5 mln złotych (większość zapomóg wypłaca się w Dniu Nauczyciela). Z funduszu zapomogowego korzystają zasadniczo nauczyciele-emeryci, koledzy obciążeni liczną rodziną, nauczyciele mniej zarabiający oraz pracownicy obsługi. W 1966 roku fundusz ten został zdecentralizowany. W budżecie ZG ZNP pozostawiono niewielkie środki na zapomogi doradne oraz nagrody z okazji Dnia Nauczyciela.

ZASILEK STATUTOWY. Przydzielane są przez ognia związkowe w przypadkach zgonu członka Związku lub członka jego rodziny oraz z tytułu urodzin dziecka. W latach 1966—1968 (do czerwca) na ten cel wykorzystano 21 319 900 złotych, a skorzystało z zapomóg 37 243 osoby.

Poważnym źródłem pomocy finansowej są PRACOWNICZE KASY ZAPOMOGOWE - POZYCZKOWE. Ich rozwój ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba kas	Liczba członków	Stan wkładów	Wysokość pożyczki
1966	568	324 400	298 922 400	2 706 z ł
1967	574	352 698	355 079 024	3 028 z ł
1968	578	382 698	420 079 024	3 300 z ł

Inny rodzaj świadczeń — fundusz pomocy koleżeńskiej pochodzący z dobrowolnych składek członków ZNP i jest przeznaczony na bezwrotne zasiłki dla kolegów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Korzystał z niego, aczkolwiek emeryci „starego portuła”, wdowy i sieroty po nauczycielach. Prowadzony jest wyłącznie przez oddziały powiatowe.

Związek podjął również w bieżącej kadencji pracę w kierunku uregulowania stanu prawnego stołówek, prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Stołówki przekazano właścicielom pracodawcom. Z inicjatywą ZG — Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego skierował do organów administracji szkolnej terenowej pismo ogólne w sprawie podniesienia poziomu działalności stołówek i bufetów pracowniczych. W latach 1967—1968 przekazano okręgom 100 tys. złotych na polepszenie wyposażenia stołówek, z których korzystają członkowie Związku. Przeprowadzono także badania dotyczące stopnia wykorzystania stołówek szkolnych dla potrzeb członków Związku i ich rodzin.

OSRODKI USŁUG PEDAGOGICZNYCH. Jest ich obecnie 17 (w wszystkich okręgach z wyjątkiem Łodzi-woj. i Kielc). Założył swą działalność w 1956 roku Na wniosek ZNP ministerstwo udzieliło instancjom Związku zezwolenie na prowadzenie tej formy działalności. W 1967 roku ministerstwo zatwier-

dziło programy nauczania języków niemieckiego i angielskiego dla potrzeb szkolenia w ośrodkach, w ministerstwie znajduje się również projekt podręcznika języka angielskiego dla dzieci od 6 do 9 lat. Ośrodki Usług Pedagogicznych mają możność dodate-

ku pomocy członkom ZNP. W pomocy wielu członkom ZNP, w przycięchach do szkółków, przedszkoli, prewatoriów, domów zdrowia oraz sanatoriów nie napotymano większych trudności.

FUNDUSZ ZAPOMOGOWY. Kwoty zapomóg udzielanych członkom Związku zamykają się rokrocznie w granicach kilku milionów w 1966 roku — 10 629 073 złotych, w 1967 roku — 13 039 000 złotych. W roku bieżącym do czerwca przekazano nauczycielom około 5 mln złotych (większość zapomóg wypłaca się w Dniu Nauczyciela). Z funduszu zapomogowego korzystają zasadniczo nauczyciele-emeryci, koledzy obciążeni liczną rodziną, nauczyciele mniej zarabiający oraz pracownicy obsługi. W 1966 roku fundusz ten został zdecentralizowany. W budżecie ZG ZNP pozostawiono niewielkie środki na zapomogi doradne oraz nagrody z okazji Dnia Nauczyciela.

ZASILEK STATUTOWY. Przydzielane są przez ognia związkowe w przypadkach zgonu członka Związku lub członka jego rodziny oraz z tytułu urodzin dziecka. W latach 1966—1968 (do czerwca) na ten cel wykorzystano 21 319 900 złotych, a skorzystało z zapomóg 37 243 osoby.

Poważnym źródłem pomocy finansowej są PRACOWNICZE KASY ZAPOMOGOWE - POZYCZKOWE. Ich rozwój ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba kas	Liczba członków	Stan wkładów	Wysokość pożyczki
1966	568	324 400	298 922 400	2 706 z ł
1967	574	352 698	355 079 024	3 028 z ł
1968	578	382 698	420 079 024	3 300 z ł

Inny rodzaj świadczeń — fundusz pomocy koleżeńskiej pochodzący z dobrowolnych składek członków ZNP i jest przeznaczony na bezwrotne zasiłki dla kolegów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Korzystał z niego, aczkolwiek emeryci „starego portuła”, wdowy i sieroty po nauczycielach. Prowadzony jest wyłącznie przez oddziały powiatowe.

Związek podjął również w bieżącej kadencji pracę w kierunku uregulowania stanu prawnego stołówek, prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Stołówki przekazano właścicielom pracodawcom. Z inicjatywą ZG — Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego skierował do organów administracji szkolnej terenowej pismo ogólne w sprawie podniesienia poziomu działalności stołówek i bufetów pracowniczych. W latach 1967—1968 przekazano okręgom 100 tys. złotych na polepszenie wyposażenia stołówek, z których korzystają członkowie Związku. Przeprowadzono także badania dotyczące stopnia wykorzystania stołówek szkolnych dla potrzeb członków Związku i ich rodzin.

OSRODKI USŁUG PEDAGOGICZNYCH. Jest ich obecnie 17 (w wszystkich okręgach z wyjątkiem Łodzi-woj. i Kielc). Założył swą działalność w 1956 roku Na wniosek ZNP ministerstwo udzieliło instancjom Związku zezwolenie na prowadzenie tej formy działalności. W 1967 roku ministerstwo zatwier-

dziło programy nauczania języków niemieckiego i angielskiego dla potrzeb szkolenia w ośrodkach, w ministerstwie znajduje się również projekt podręcznika języka angielskiego dla dzieci od 6 do 9 lat. Ośrodki Usług Pedagogicznych mają możność dodate-

ku pomocy członkom ZNP. W pomocy wielu członkom ZNP, w przycięchach do szkółków, przedszkoli, prewatoriów, domów zdrowia oraz sanatoriów nie napotymano większych trudności.

FUNDUSZ ZAPOMOGOWY. Kwoty zapomóg udzielanych członkom Związku zamykają się rokrocznie w granicach kilku milionów w 1966 roku — 10 629 073 złotych, w 1967 roku — 13 039 000 złotych. W roku bieżącym do czerwca przekazano nauczycielom około 5 mln złotych (większość zapomóg wypłaca się w Dniu Nauczyciela). Z funduszu zapomogowego korzystają zasadniczo nauczyciele-emeryci, koledzy obciążeni liczną rodziną, nauczyciele mniej zarabiający oraz pracownicy obsługi. W 1966 roku fundusz ten został zdecentralizowany. W budżecie ZG ZNP pozostawiono niewielkie środki na zapomogi doradne oraz nagrody z okazji Dnia Nauczyciela.

ZASILEK STATUTOWY. Przydzielane są przez ognia związkowe w przypadkach zgonu członka Związku lub członka jego rodziny oraz z tytułu urodzin dziecka. W latach 1966—1968 (do czerwca) na ten cel wykorzystano 21 319 900 złotych, a skorzystało z zapomóg 37 243 osoby.

Poważnym źródłem pomocy finansowej są PRACOWNICZE KASY ZAPOMOGOWE - POZYCZKOWE. Ich rozwój ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba kas	Liczba członków	Stan wkładów	Wysokość pożyczki
1966	568	324 400	298 922 400	2 706 z ł
1967	574	352 698	355 079 024	3 028 z ł
1968	578	382 698	420 079 024	3 300 z ł

Inny rodzaj świadczeń — fundusz pomocy koleżeńskiej pochodzący z dobrowolnych składek członków ZNP i jest przeznaczony na bezwrotne zasiłki dla kolegów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Korzystał z niego, aczkolwiek emeryci „starego portuła”, wdowy i sieroty po nauczycielach. Prowadzony jest wyłącznie przez oddziały powiatowe.

Związek podjął również w bieżącej kadencji pracę w kierunku uregulowania stanu prawnego stołówek, prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Stołówki przekazano właścicielom pracodawcom. Z inicjatywą ZG — Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego skierował do organów administracji szkolnej terenowej pismo ogólne w sprawie podniesienia poziomu działalności stołówek i bufetów pracowniczych. W latach 1967—1968 przekazano okręgom 100 tys. złotych na polepszenie wyposażenia stołówek, z których korzystają członkowie Związku. Przeprowadzono także badania dotyczące stopnia wykorzystania stołówek szkolnych dla potrzeb członków Związku i ich rodzin.

OSRODKI USŁUG PEDAGOGICZNYCH. Jest ich obecnie 17 (w wszystkich okręgach z wyjątkiem Łodzi-woj. i Kielc). Założył swą działalność w 1956 roku Na wniosek ZNP ministerstwo udzieliło instancjom Związku zezwolenie na prowadzenie tej formy działalności. W 1967 roku ministerstwo zatwier-

dziło programy nauczania języków niemieckiego i angielskiego dla potrzeb szkolenia w ośrodkach, w ministerstwie znajduje się również projekt podręcznika języka angielskiego dla dzieci od 6 do 9 lat. Ośrodki Usług Pedagogicznych mają możność dodate-

ku pomocy członkom ZNP. W pomocy wielu członkom ZNP, w przycięchach do szkółków, przedszkoli, prewatoriów, domów zdrowia oraz sanatoriów nie napotymano większych trudności.

FUNDUSZ ZAPOMOGOWY. Kwoty zapomóg udzielanych członkom Związku zamykają się rokrocznie w granicach kilku milionów w 1966 roku — 10 629 073 złotych, w 1967 roku — 13 039 000 złotych. W roku bieżącym do czerwca przekazano nauczycielom około 5 mln złotych (większość zapomóg wypłaca się w Dniu Nauczyciela). Z funduszu zapomogowego korzystają zasadniczo nauczyciele-emeryci, koledzy obciążeni liczną rodziną, nauczyciele mniej zarabiający oraz pracownicy obsługi. W 1966 roku fundusz ten został zdecentralizowany. W budżecie ZG ZNP pozostawiono niewielkie środki na zapomogi doradne oraz nagrody z okazji Dnia Nauczyciela.

ZASILEK STATUTOWY. Przydzielane są przez ognia związkowe w przypadkach zgonu członka Związku lub członka jego rodziny oraz z tytułu urodzin dziecka. W latach 1966—1968 (do czerwca) na ten cel wykorzystano 21 319 900 złotych, a skorzystało z zapomóg 37 243 osoby.

Poważnym źródłem pomocy finansowej są PRACOWNICZE KASY ZAPOMOGOWE - POZYCZKOWE. Ich rozwój ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba kas	Liczba członków	Stan wkładów	Wysokość pożyczki
1966	568	324 400	298 922 400	2 706 z ł
1967	574	352 698	355 079 024	3 028 z ł
1968	578	382 698	420 079 024	3 300 z ł

Inny rodzaj świadczeń — fundusz pomocy koleżeńskiej pochodzący z dobrowolnych składek członków ZNP i jest przeznaczony na bezwrotne zasiłki dla kolegów znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Korzystał z niego, aczkolwiek emeryci „starego portuła”, wdowy i sieroty po nauczycielach. Prowadzony jest wyłącznie przez oddziały powiatowe.

Związek podjął również w bieżącej kadencji pracę w kierunku uregulowania stanu prawnego stołówek, prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Stołówki przekazano właścicielom pracodawcom. Z inicjatywą ZG —

Aktualnie posiadamy ich 91; najwięcej — w województwie katowickim, krakowskim, łódzkim i poznańskim.

Dla lepszego zapoznania się z ich pracą kontynuowano w roku bieżącym — rozpoczęte w latach poprzednich badania, których celem było między innymi zapoznanie się z opinią nauczycieli i najbliższego środowiska o działalności klubów, ich roli i miejscu w upowszechnianiu kultury i nauki, w rozwijaniu zainteresowań twórczych, w kształtowaniu postaw ideowo-politycznych, w doskonaleniu form i metod dydaktyczno-wychowawczych.

Wizytacje i sondáže wykazały, że największe sukcesy wychowawcze odnoszą te placówki, które operują swą działalnością na realnym, wynikającym z rzeczywistości, potrzeb środowiska — programie działania. Do takich placówek należą między innymi kluby z Wałbrzycha, Łodzi, miasta, Tarnowa, Pabianic, Łowicza, Mysłowic, Tych, Brzeska i Żelaznej.

Jednym z podstawowych warunków właściwej pracy klubów są należyte nakłady finansowe. Dzięki staraniom ZG ZNP — Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego przynależało w ubiegłym roku stała dotacja w wysokości 1 850 tys. złotych, na wydatki rzeczowe klubów. Jakkolwiek dotacja ta poprawiała warunki materialne to jednak w dalszym ciągu nie zaspokajała w pełni ich najważniejszych potrzeb.

Pragnąc zmobilizować kluby do coraz ambitniejszych i ciekawszych prac — ZG ZNP ogłosił niedawno konkurs pod hasłem: „Kluby nauczycielskie ogniskami kultury socjalistycznej”. Bezpośrednio trwało przez cały 1969 rok. Treścią konkursu dodać do klubów i nauczycielskie nawiązują do ostatnio coraz częściej kontaktów z organizacjami społecznymi i politycznymi, ludowym Wojskiem Polskim, regionalnymi towarzystwami kulturalnymi. Kierownictwo działalności społecznej wychowawców

W ŚRODOWISKU

przechodzenie im z pomocą w rozwiązywaniu różnych trudności i problemów — stanowi jeden z ważnych odcinków pracy społeczno-oświatowej Związku.

Szczególnie dużo nauczycieli pracuje w wiejskich klubach „Ruchu”. W bieżącym roku zorganizowano dla nich w 17 okręgach uczestniczące kursy, w których uczestniczyło w sumie ponad 750 wychowawców. W wyniku kilkuletniej umowy o wzajemnej pomocy pomiędzy ZNP a „Ruchem”, organizowane są nie tylko kursy, lecz także śródroczne seminaria.

I na zakończenie — praca z młodymi nauczycielami, o której przywiązuje się dużą wagę. Zespół Pracy Społeczno-Oświatowej ZG ZNP przeprowadził między innymi w bieżącym roku badania dotyczące sytuacji oraz różnorodnych potrzeb młodych nauczycieli podejmujących pracę w naszym zawodzie (wyniki tych badań zostały przekazane wszystkim zarządom okręgów). Poszerzono też znacznie centralną Komisję do spraw Młodych Nauczycieli, działającą w ramach Sekcji Pracy Społeczno-Oświatowej; podobne komisje tworzone są obecnie w poszczególnych okręgach i oddziałach.

Szczególnie ważną rolę w pracy społeczno-oświatowej ZNP odgrywają

KULTURA INTEGRALNĄ CZĘŚCIĄ PRACY PEDAGOGA

Uchwała IX Zjazdu Delegatów ZNP postuluje: Wszystkie organizacje związkowe powinny: wzbogacać działalność kulturalną Związku, włączyć do programu studiów w Krakowie, Lublinie, Łodzi, Warszawie. Wzięło w nich udział łącznie 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

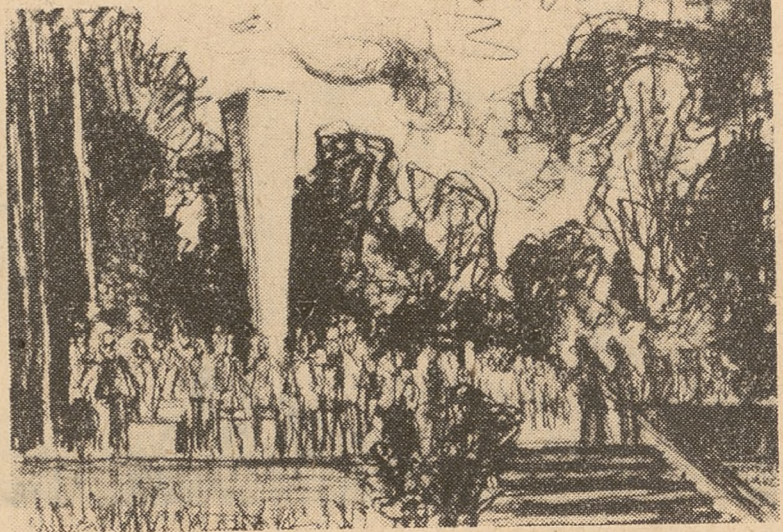
Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

AMATORSKI RUCH ARTYSTYCZNY

stanowiący szczególnie ważny kierunek pracy kulturalno-oświatowej Związku. Twórczość amatorska uprawiana przez nauczycieli wszystkich specjalności. Państwo jest oni różnymi dziedzinami: muzyką, tańcem, teatrem. Aktualnie zarejestrowanych jest około 500 różnych typów zespołów artystycznych, spośród których aż 180 legitymuje się długoletnią tradycją oraz nieomalymi sukcesami artystycznymi. Zespoły nauczycielskie skupiają w sumie ponad 8 tys. wychowawców, pracujących obecnie we wszystkich województwach.

Dorobek artystyczny środowiska nauczycielskiego został między innymi zaprezentowany w Festiwalu Kulturalnym Związków Zawodowych. Uczestniczyło w nim ponad 140 naszych najlep-

WALCZ Stanisław Bakierowski

szych zespołów; 14 z nich zakwalifikowało się do eliminacji centralnych, na których chór nauczycielski z Poznania uzyskał pierwsze miejsce, chór pedagogów z Łodzi oraz zespół symfoniczny z Raciborza — drugie miejsca, ponadto chór z Nowego Targu i również z Raciborza zdobyły sukcesy w konkursach. Duży sukces odniosły ponadto nauczycielskie teatry dramatyczne, wśród których przodują zespoły z Wrocławia, Kwidzyna, Żnina i Hajnówki.

Ostatnio powstają i rozwijają coraz aktywniej swą działalność zespoły prezentujące nie tylko tradycyjne, lecz także współczesne formy amatorskiego ruchu artystycznego, są to między innymi teatry publicystyczne, teatry jednego aktora, estrady literackie, kabarety, zespoły pantomimiczne itp.

Dążąc do ustawicznego doskonalenia kadry kierującej nauczycielskim ruchem amatorskim, Zarząd Główny organizuje dla niego kursy wakacyjne oraz śródroczne seminaria. W latach 1967-1968 odbyły się między innymi dwa kursy dla instruktorów teatrów malych form, dwa kursy dla kierowników zespołów wokalnemuzycznych (w każdym z nich uczestniczyło po 50 instruktorów) oraz dwa seminaria dla aktywnych zespołów artystycznych, w których wzięło udział około 200 osób. Ponadto poszerzono krąg organizatorów kursów i seminariów dla aktywnych kulturalno-oświatowego ze środowisk wiejskich i maomiasteczkowych; akcją tą objęto blisko 3000 wychowawców.

Obok amatorskich zespołów artystycznych rozwijają aktywnie swoją działalność nauczycielskie

GRUPY TWÓRCZE

skupiające nauczycieli plastyków, literatów, filmowców i muzyków. Najbardziej żywną jest grupa nauczycieli-plastyków. Różnymi formami sztuki plastycznej interesuje się aktywnie kilka tysięcy wychowawców; z cze-

skiej Akademii Nauk, który obejmuje 30 rad zakładowych, obecnie stworzono formy współpracy z innymi związkami zawodowymi, zrzeszającymi pracowników nauki. Przykładem może tu być Międzyzwiązkowa Komisja Porozumiewawcza In-

kwalfikacyjnych nauczycieli i okresowej oceny wyników prac kwalifikacyjnych.

Zespół Pedagogiczny uczestniczył także w I kwartale bieżącego roku w pracach prowadzonych przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego oraz GOM nad opracowaniem nowego zestawu lektur obowiązkowych do egzaminu kwalifikacyjnego.

We wrześniu 1967 roku Prezydium ZG ZNP zatwierdziło założenia organizacyjno-prawne Studiów Wiedzy Pedagogicznej powołanych w celu przygotowania organizatorów samokształcenia i prelegentów dla zespołów nauczycielskich. W ubiegłym roku szkolnym studia te działały w Krakowie, Lublinie, Łodzi, Warszawie. Wzięło w nich udział łącznie 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

Przewidywano, że w tym roku w ramach studiów wzięło udział 225 osób. W bieżącym roku szkolnym Studia Wiedzy Pedagogicznej zorganizowano w Krakowie, Łodzi, Lublinie, Warszawie, Opolu, Ostroźnie i Toruniu.

niymi i ośrodkami propagandy partyjnej, wyrażając się we wspólnym organizowaniu kursów dla aktywnych, zapewnieniu prelegentów etc.

Nauczyciele otrzymują niezbędne materiały problemowe związane z treścią samokształcenia oraz materiały pomocnicze zawierające wskazówki metodyczne, bibliografię, informacje zwiazkowe. Dla potrzeb samokształcenia opracowane zostały i rozprowadzone do ogniw następującej porządku: B. Suchodolski — „Podstawy socjalistycznej wychowania”; D. Kulakowski — „Materiały bibliograficzne i metodyczne do tematu pracy religijnej i laicyzacji”; K. Wojciechowski — „Wychowanie patriotyczne”.

Po wejściu w życie zarządzenia ministra oświaty z dnia 25 kwietnia 1964 roku, w sprawie egzaminu kwalifikacyjnego, Związek otoczył opieką i pomocą młodych nauczycieli odbywających praktykę pedagogiczną i przygotowujących się do egzaminu kwalifikacyjnego. W okresie szkolnym szeroko działalność informacyjno-propagandową podczas spotkań z nauczycielami wstępującymi do Związku, na zebraniach ognisk, na spotkaniach w oddziałach powiatowych i konferencjach rejonowych. Podstawą formą przygotowania nauczycieli do egzaminu były kursy organizowane przez zarządy okręgów i oddziały powiatowe ZNP. Przeważają cotygodniowe kursy sobotnio-niedzielne. Rządzącej stosowaną, choć nierzadziej formą były kursy przygotowawcze ciągłe (Białystok). Niektóre okręgi, jak np. krakowski, uzupełniały działalność kursową pracą tzw. punktów konsultacyjnych.

Na szczególne wyróżnienie zasługują: okręg katowicki, w którym na kursach sobotnio-niedzielnych przeszło około 731 nauczycieli, okręg krakowski, który objął szkoleniem 652 nauczycieli i okręg rzeszowski, gdzie przyszkolono 429 osób. W oddziałach okręgach organizowano także kursy specjalistyczne dla nauczycieli powołanych do komisji kwalifikacyjnych. W Bydgoszczy w zajęciach takich uczestniczyło 420 osób.

Ogniska ZNP udzielały również początkującym nauczycielom pomocy na co dzień, starały się o wytworzenie właściwej atmosfery wokół egzaminu kwalifikacyjnego. Na podkreślenie zasługuje inicjatywa ognisk ZNP w okręgu koszańskim, tam bowiem od roku 1967 każdy młody nauczyciel dostaje się na okres praktyki pedagogicznej pod opiekę starszego doświadczonego kolegi.

Zagadnienia związane z realizacją zarządzenia w sprawie egzaminu kwalifikacyjnego były przedmiotem obrad Prezydium ZG w kwietniu 1967 roku. Podjęto także szeroko dyskusję na forum związkowym (między innymi na łamach „Głosu Nauczycielskiego”), zebrania plenarne w okręgach, badania sondażowe, narady w sekcjach związkowych i konsultacje w Ministerstwie Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Prezydium oceniło aktualną sytuację oraz wysunęło szereg postulatów pod adresem instancji związkowych, dotyczących konieczności wzmocnienia pomocy dla nauczycieli przygotowujących się do egzaminu oraz wzmocnienia informacji na temat obowiązków

z gospodarką. Uczestnicy konferencji, podkreślając dotychczasowe osiągnięcia, jak np. na awansowe rezultaty przyspieszonego wykorzystania potencjału naukowych szkół wyższych w placówkach naukowo-badawczych, a jednocześnie wzmocnienie pracowników instytutów badawczych i PAN do pracy dydaktycznej szkół wyższych. Postulaty wysunęte w toku konferencji doczekały się częściowej realizacji w przepisach dotyczących planów badań i warunków zatrudnienia kadr badawczych.

W związku z wydarzeniami marcowymi, a także w świetle rozkazu KC PZPR na V Zjazd głównym celem konferencji w Zakopanem było przygotowanie programu pracy sekcji w zakresie działalności ideowo-wychowawczej i współdziałania przy przebudowie organizacyjnej szkół wyższych, jak również rozszerzenie współpracy szkół wyższych z gospodarką. Uczestnicy konferencji, podkreślając dotychczasowe osiągnięcia, jak np. na awansowe rezultaty przyspieszonego wykorzystania potencjału naukowych szkół wyższych w placówkach naukowo-badawczych, a jednocześnie wzmocnienie pracowników instytutów badawczych i PAN do pracy dydaktycznej szkół wyższych. Postulaty wysunęte w toku konferencji doczekały się częściowej realizacji w przepisach dotyczących planów badań i warunków zatrudnienia kadr badawczych.

Wiele miejsca w swej pracy Sekcja Nauki poświęcała problemom ekonomicznym, wśród których na czoło wybiły się wyższe

ślane przez resort dokumenty normatywne oraz programy i podręczniki.

Głównym jednak przedmiotem pracy Zespołu Pedagogicznego w bieżącej kadencji były problemy reformy doskonalenia nauczycieli. Organizowano konferencje naukowe z udziałem wybitnych naukowców i działaczy oświatowych na temat teoretycznych podstaw procesu i treści doskonalenia nauczycieli, inicjujono konkursy, jak konkurs pt.: „Moje samokształcenie”, przeprowadzono różnorodnie badania dotyczące doskonalenia i samokształcenia nauczycieli na terenie szkół,

rolę bibliotek pedagogicznych, roli administracji szkolnej w systemie doskonalenia, możliwości udziału wyższych uczelni, rejonowych konferencji pedagogicznych, czytelnictwa nauczycieli etc. Od czerwca do października toczyła się na ten temat szeroka dyskusja w „Głosie Nauczycielskim”.

Zebrano także materiały dotyczące doskonalenia nauczycieli w innych krajach i wśród pracowników innych grup zawodowych, organizowano zebrania plenarne wszystkich sekcji oraz narady kierowników wydziałów pedagogicznych zarządów okręgowych, poświęcone dyskusji nad wybranymi problemami doskonalenia, przygotowano i przedyskutowano projekt uchwały ZG ZNP w sprawie reformy doskonalenia nauczycieli.

4 listopada 1968 roku odbyło się Plenum ZG ZNP, na którym podsumowano wyniki prowadzonych prac i dyskusji oraz ustalono stanowisko ZNP wobec problemów reformy systemu doskonalenia nauczycieli.

Zespół Pedagogiczny rozpoczął badania nad problemami stosunków międzyuczelniskich w środowisku nauczycielskim przez konkurs „Współpraca i współżycie w zespołach nauczycielskich”, ogłoszony w „Głosie Nauczyciel-

łałością związaną z prowadzonymi aktualnie przez władze pracami legislacyjnymi.

Działalność sekcji koncentrowała się na czterech podstawowych grupach zagadnień: problemach naukowo-dydaktycznych; sprawach ekonomicznych; organizacyjno-prawnych i współpracy międzynarodowej.

W pierwszej grupie problemów na czoło wysunęły się, rzecz jasna, sprawy reformy szkolnictwa wyższego i polityki naukowej. Wokół tego koncentrowały się dyskusje w komisjach problemowych Zarządu Głównego poświęconych dwóm ogólnokrajowym konferencjom problemowym (w Jaszczowie — wreszcie 1967 i w Zakopanem — wreszcie 1968), w których uczestniczyli przedstawiciele Wydziału Nauki i Oświaty KC PZPR, Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, PAN oraz KNIIT.

W okresie sprawozdawczym działalności Zespołu Pedagogicznego ZG ZNP szła w trzech kierunkach:

— udział w kształtowaniu systemu oświaty i wychowania oraz doskonalenia pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły;

— udział w kształtowaniu systemu oświaty i wychowania oraz doskonalenia pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły; wyraża się przede wszystkim w inicjowaniu dyskusji i gromadzeniu opinii nauczycielstwa na temat stanu reformy szkoły podstawowej i szkolnictwa zawodowego oraz projektowanej reformy systemu kształcenia nauczycieli.

Nad problemami reformy szkoły podstawowej Zarząd Główny zapoczątkował szeroką dyskusję na łamach czasopism związkowych. Analizę stanu realizacji reformy przeprowadzili również ognia terenowe, a głównie centralna i okręgowe sekcje szkolnictwa ogólnokształcącego.

W dniu 18 marca 1968 roku odbyło się Plenum Zarządu Głównego, poświęcone ocenie realizacji reformy szkoły podstawowej.

Problemy reformy szkół zawodowych znajdowały się w centrum uwagi Sekcji Szkolnictwa Zawodowego. W dniu 15 maja 1967 roku odbyło się poszerzone Plenum Sekcji, poświęcone tym zagadnieniom. W wyniku obrad opracowano memoriał do Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, dotyczący poprawy warunków pracy w warsztatach szkolnych. Sekcja opracowała również plan badań nad realizacją założeń programowych i organizacyjnych szkolnictwa zawodowego.

Udział Zespołu Pedagogicznego w pracach nad reformą systemu kształcenia nauczycieli wyrażał się w organizowaniu konferencji naukowych i seminariów oraz dyskusji środowiskowych w sekcjach okręgowych i centralnej zakładów kształcenia nauczycieli dla obracania zasad reformy systemu kształcenia nauczycieli. I tak, w lipcu 1967 roku odbyło się 2-tygodniowe seminarium z udziałem działaczy Sekcji ZKN, rektorów WSP i przedstawicieli katedr pedagogiki na uniwersytetach i innych wyższych uczelniach. W dniach 29 stycznia — 2 lutego 1968 roku zorganizowano konferencje naukowe na temat problemów organizacyjno-programowych reformy kształcenia nauczycieli, z której wnioski przekazano ministerstwu.

Przy współdziałaniu Sekcji ZKN, Szkolnictwa Zawodowego i Rolniczego zorganizowano również konferencje na temat warunków i możliwości tworzenia systemu kształcenia nauczycieli szkół zawodowych. W toku obrad przedstawiono także doświadczenia w zakresie kształcenia pedagogicznego w uczelniach niedydaktycznych (np. SGGW, WSR w Lublinie). Sekcja ZKN przygotowuje kolejną konferencję naukową, poświęconą kształceniu pedagogicznemu na uniwersytetach i WSP. Podjęto również badania nad programami przygotowywania nauczycieli w tych

Zarząd Główny przy współdziałaniu sekcji związkowych dokonywał ocen i opiniował nade-

W UCZELNIACH I PLACÓWKACH NAUKOWYCH

Podstawa pracy Sekcji Nauki w latach 1967—1968 stanowiły postanowienia uchwały IX Krajowego Zjazdu Delegatów zakłajające dążenie do: — stabilizacji pod względem formalnym i materialnym kadry naukowej przy uwzględnieniu postawy ideowo-moralnej i poziomu intelektualnego tej kadry; — udoskonalenia metod współpracy między gospodarką narodową i placówkami naukowymi; — poprawy zaopatrzenia szkół wyższych i instytutów naukowych w aparaturę naukową; — regulacji obowiązkowego pensum zajęć kadry naukowo-dydaktycznej;

— określenia kryteriów działalności dydaktycznej kadry szkół wyższych. Wyznaczone uchwałą kierunki pracy wzbogacone zostały dzia-

Zarząd Główny ZNP na swoim plenarnym posiedzeniu w dniu 9 października 1967 r. rozpatrzył zalecenia zjazdu dotyczącego wypoczynku oraz opieki nad zdrowiem nauczycieli i pracowników nauki. Wynikiem obrad plenum były wytyczne w których określono szczegółowo sposoby i warunki dalszego rozwoju wczasów i lecznictwa uzdrowiskowego.

Realizując uchwałę zjazdu i wytyczne plenum, Zarząd Główny przy współudziale terenowych ogniw ZNP doprowadził do poważnego wzrostu liczby skierowań na różne formy wypoczynku i leczenia. Wykazują to poniższe dane statystyczne w tabelce poniżej.

Z zestawienia wynika, że w ostatnim dwóch latach liczba osób przebywających na wczasach i w sanatoriach wzrosła o prawie 23 proc. Nastąpiło to dzięki temu, że w latach 1967-1968 otwarto 10 nowych ośrodków w następujących miejscowościach: Cieplice, Chodzież, Darłowo, Gdańsk (ul. Łąkowa), Limanowa, Poznań-Golecin, Sandomierz, Toruń, Wierzbica (pow. Pisz), Wrocław oraz powiększono liczbę miejsc w istniejących ośrodkach przez wy gospodarowanie dodatkowych izb i przedłużenie okresu eksploatacji obiektów w następujących miejscowościach: Gabin, Sopot (ul. 20 Października), Nakło i Dziwnów. Ponadto ognia związkowe prowadziły w 1968 r. 54 punkty wczasowe, z których skorzystało 10 770 osób.

Pod koniec ubiegłej kadencji liczba ośrodków wczasowych wyniosła 76, w tym 57 prowadzonych przez Zarząd Główny, a 19 przez ognia terenowe. W roku 1968 liczba ośrodków wzrosła do 86 (czynnych 81, w pięciu odbywały się kapitalne remonty), w tym 55 prowadzonych jest przez Zarząd Główny, a 31 przez zarządy okręgowych oddziałów oraz rady uczelniane.

Zgodnie z zaleceniem zjazdu następuje stopniowa decentralizacja akcji wczasowej. Wzrasta w szybkim tempie liczba sezonowych domów wczasowych prowadzonych przez ognia terenowe ZNP. Jest to wynikiem otwierania nowych ośrodków oraz przekazania ogniom pewnej liczby ośrodków dotychczas prowadzonych przez Zarząd Główny ZNP (Gabin, Falenica).

Największy — przekraczający 100 proc. wzrost liczby osób notujemy na wczasach rodzinnych i letniskach nauczycielskich. Wczasy miejskie wzrosły o 60,8 proc., wczasy 14-dniowe zwykle utrzymują się na tym samym poziomie, a liczba miejsc na 21-dniowych wczasach profilaktycznych obniżyła się wskutek zamiany domu wczasowego w Krynicę Źródła w sanatorium.

Potrzeby w dziedzinie leczenia profilaktycznego są zaspokojone prawie całkowicie, natomiast realizacja wniosków lekarskich na leczenie sanatoryjne, zakwalifikowanych przez lekarzy konsultantów, wynosi około 75 proc. Dalsza poprawa w odniesieniu do leczenia sanatoryjnego nastąpi po zakończeniu budowy przez Związek sanatorium w Szczawnicy i rozbudowie sanatorium w Ciechojniku.

Aby uzyskać rozeznanie w zakresie stanu zdrowia nauczycieli, Zarząd Główny ZNP postanowił przy współudziale Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej przeprowadzić badania lekarskie około 20 000 nauczycieli szkół podstawowych i średnich ogólnokształcących oraz zawodowych.

Badania przeprowadzono metodą reprezentacji w okresie od 15.X do 15.XI.1968 r. w 39 powiatach z następujących województw: biłostockiego, gdańskiego, katowickiego, kieleckiego, lubelskiego, poznańskiego, szlacheckiego, warszawskiego i wrocławskiego.

Uzyskane dane posłużą do opracowania wykazu schorzeń najczęściej występujących w sro-

Foto: CZ. GORSKI

WYPOCZYNEK I ZDROWIE

dowisku nauczycielskim oraz do ustalenia wykazu chorób, których występowanie ma bezpośredni związek przyczynowy z wykonywaniem zawodu nauczycielskiego. Ponadto dane te zostaną wykorzystane przy opracowywaniu perspektywicznych planów opieki zdrowotnej nad nauczycielami, jak również do właściwego, sprofilowania posiadanych obiektów sanatoryjnych i wczasowych.

W okresie minionych dwóch lat sporo uwagi poświęcono poprawieniu warunków pobytu w ośrodkach wczasowych. Dokonano wzmiany lub uzupełnienia sprzętu stałych domów wypoczynko-

jest na ogół zadowalający. Kapitał lub bieżące remonty przeprowadzono we wszystkich stałych domach wypoczynkowo-leczniczych ZNP. Mimo poważnych zabiegów konserwatorskich dokonanych w roku bieżącym, w złym stanie znajdują się 2 budynki wczasowe w Dziwnowie. W związku z tym zostają one poddane kapitalnemu remontowi w roku przyszłym przez Zarząd Okręgu ZNP w Szczecinie. Poważne prace remontowe zmierzające do podniesienia stanu technicznego i przedłużenia okresu eksploatacji budynków przewiduje się również w Jastrzębiej Górze. Na remonty obiektów wczaso-

trudności z uwagi na brak odpowiednich placów i ograniczone możliwości wykonawcze przedsiębiorstw budowlanych. W celu poprawy istniejącego stanu w tej dziedzinie opracowano długofalowy plan budowy magazynów i podjęto starania o uzyskanie zezwoleń na budowę lub na adaptację wewnętrzne.

Realizując postanowienia zjazdu w zakresie usprawnienia rozdzielnictwa skierowań, Zarząd Główny ZNP opracował nową instrukcję w tej sprawie, zmierzającą do poszerzenia kręgu osób korzystających z wczasów. Instrukcja kładzie nacisk na uwzględnienie w pierwszej kolejności wniosków osób pracujących po kilka lub kilkanaście lat w zawodzie a nie korzystających dotychczas z wczasów i osób mających dłuższe przerwy w pobyciu na wczasach związkowych.

W dwóch ostatnich latach poszerzono w znacznym stopniu zakres działalności kulturalno-oświatowej w ośrodkach wczasowo-leczniczych ZNP. Nastąpiło to dzięki dotacji Zarządu Głównego ZNP w wysokości 950 tys. zł (450 tys. zł w r. 1967 i 500 tys. zł w r. 1968) i lepszymu doborowi w kilku ośrodkach pracowników k.o.

Specjalną uwagę zwrócono na organizację działalności kulturalno-oświatowej na wczasach miejskich, z których korzystał przeważnie nauczyciele pracujący w środowiskach wiejskich i małomiasteczkowych.

Istniejące dotychczas ośrodki w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Gdańsku poszerzono o nowe punkty wczasów miejskich w tym celu poznawanie nauczycieli z dorobkiem kultury polskiej na ziemiach zachodnich.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

Na działalność kulturalną na wczasach miejskich otrzymaliśmy dotację Ministerstwa Kultury i Sztuki w wysokości 175 000 zł. Ministerstwo to przyznało również Związkowi fundusze na zakup 6 telewizorów oraz przekazanie nieodpłatnie 200 tomów książek do bibliotek domów wypoczynkowych.

Osoby korzystające z wczasów i lecznictwa (w tys.)

ROK	14-dn. turyst. i sport.	14-dn. rodzinne	miejskie	letni naucz.	21-dn. prof.	sanatoria	Razem
1966	34,93	20,35	1,53	0,64	10,50	9,50	77,45
1967	35,47	22,78	2,01	0,84	10,32	10,32	81,65
1968	34,52	37,00	2,00	0,93	8,45	11,50	91,40
1969 (plan)	34,50	41,00	2,50	2,00	8,50	11,50	100,00

Porównanie wczasów i lecznictwa

Osoby korzystające z wczasów i lecznictwa (w tys.)

ROK	14-dn. turyst. i sport.	14-dn. rodzinne	miejskie	letni naucz.	21-dn. prof.	sanatoria	Razem
1966	34,93	20,35	1,53	0,64	10,50	9,50	77,45
1967	35,47	22,78	2,01	0,84	10,32	10,32	81,65
1968	34,52	37,00	2,00	0,93	8,45	11,50	91,40
1969 (plan)	34,50	41,00	2,50	2,00	8,50	11,50	100,00

Nie rozwiązany nadal problem jest sprawa należytego zabezpieczenia sprzętu wczasowego. Sprzęt ten jest przechowywany przeważnie w nieodpowiednich warunkach, często na strychach lub w piwnicach zakładowych, przez co ulega szybkiemu zniszczeniu. Budowa własnych magazynów napotyka duże

OCHRONA

„Zarząd Główny ZNP w nadchodzącej kadencji powinien wspólnie z Ministerstwem Oświaty i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwem Zdrowia i Opieki Społecznej dążyć do polepszenia opieki lekarskiej nad pracownikami oświaty i nauki”.

„Mimo polepszenia warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w szkolnictwie i placówkach naukowych istnieje potrzeba kontynuowania wysiłków na rzecz poprawy sytuacji w tej dziedzinie”.

„Zjazd uważa za niezbędne zwiększenie troski administracji o bezpieczną i higieniczną warunki pracy w całym szkolnictwie i placówkach naukowych oraz zobowiązuje inspekcję pracy do współdziałania z administracją i resortową służbą bhp w tej dziedzinie, a także do systematycznego organizowania społecznych przeglądów w szkołach, placówkach oświatowych i naukowych. Społecznej inspekcji pracy należy stworzyć warunki niezbędne do wykonywania powierzonych jej zadań”.

„Zjazd zobowiązuje Zarząd Główny do spowodowania, aby odpowiednie czynniki państwowe opracowały szczegółowe przepisy regulujące zakres odpowiedzialności nauczycieli i pracowników nauki za wypadki powstałe w czasie pełnienia przez nich obowiązków służbowych”.

(Z uchwały IX Krajowego Zjazdu Delegatów Związku Nauczycielstwa Polskiego).

Jak te nietrywne zadania były realizowane w okresie minionych dwóch lat? Nietrywne tym bardziej, że choć zakres oddziaływania Inspektoratu Pracy z roku na rok zwiększał się, to zwiększała się także liczba placówek oraz młodzieży i pracowników, których obejmował swoją działalnością.

Do ilustracji kilka liczb. Od 1966 roku przybyło 2209 placówek i aktualnie działalność Inspektoratu Pracy obejmują 46 789 placówek prowadzonych przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Polska Akademia Nauk oraz Polnomienika. Rząd do spraw Wykorzystania Energii i Zdrowia. zatrudnionych w nich było ponad 540 tys. pracowników, a kształciło się 8,7 mln młodzieży i dorosłych.

Nadzór nad warunkami i ochroną pracy oraz nauki w tych placówkach z ramienia Związku Nauczycielstwa Polskiego sprawuje 3 pracowników w Inspektoracie Pracy Zarządu Głównego oraz 18 inspektorów pracy w zarządach okręgowych. Z prostego rachunku wynika więc, że na jeden etat inspektora przypadało w terenie około 2600 placówek, ponad 33 tys. pracowników i 480 tys. uczniów. Praktycznie, ogromna część zadań związanych z kontrolą i wizytacją placówek spada na społecznych inspektorów pracy. Aktualnie Związek posiada 708 specjalnych inspektorów działających głównie przy ogniskach ZNP.

Trzeba dodać, że pracują oni w znacznie trudniejszych warunkach niż inspektorzy innych związków zawodowych, gdyż nie mają określonego wolnego czasu na pełnienie swoich obowiązków (tzn. nie mają zwolnień w obowiązkowym wymiarze godzin pracy), ani nie otrzymują wynagrodzenia za pełnienie tej funkcji.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

Na działalność kulturalną na wczasach miejskich otrzymaliśmy dotację Ministerstwa Kultury i Sztuki w wysokości 175 000 zł. Ministerstwo to przyznało również Związkowi fundusze na zakup 6 telewizorów oraz przekazanie nieodpłatnie 200 tomów książek do bibliotek domów wypoczynkowych.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

W powiązaniu z wczasami miejskimi dwukrotnie zorganizowano wczas filmowe, których zadaniem było zapoznanie uczestników z nowymi tendencjami w światowej kinematografii oraz przedyskutowanie tematu: film jako czynnik wychowania patriotycznego.

DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCJI PRACY ZNP

Zamieszczona na sąsiedniej stronie tabelka pierwsza nie wyczerpuje, oczywiście, całością działalności inspekcji pracy ZNP, podaje tylko najbardziej charakterystyczne dane. Przytoczone liczby wzrost częstości wizytowania zakładów, co oznacza zwiększenie kontroli stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w placówkach w terenie. Mimo to liczba wizytacji jest jeszcze niezadowalająca.

I BEZPIECZEŃSTWO PRACY

Cenną formą działalności i coraz bardziej popularną są społeczne przeglądy warunków pracy i zajęć w placówkach. W okresie minionych dwóch lat przeglądy przeprowadzono w 17 612 placówkach, co stanowi 37,6 proc. ogółu zakładów objętych działalnością Związku.

Wnioski z przeglądów były kierowane najczęściej do kierownictwa poszczególnych placówek, a ponadto do kuratorów okręgowych szkolnych, rad narodowych, wydziałów oświaty i odpowiednich resortów. Warto dodać, że w bieżącym roku zrealizowano w trakcie przeglądów 4312 wniosków.

na, duża liczba maszyn nie posiada odpowiednich zabezpieczeń i osłon.

Wynikiem wszystkich tych niedociągnięć jest alarmująca liczba wypadków w szkołach i placówkach oświatowych.

ALARMUJĄCA STATYSTYKA

W okresie ubiegłych dwóch lat Inspektorat Pracy nadal prowadził systematycznie statystykę wypadków wśród młodzieży szkolnej i pracowników szkół oraz analizę przyczyn tych wypadków. Zestawienie liczbowe zarejestrowanych wypadków przedstawia tabela z prawej strony.

Przedmiot działalności	Liczba w latach		
	1966	1967	I półrocze 1968
Zakłady objęte nadzorem	44 580	46 728	46 789
Związkowe zakłady	589	809	468
Przepracowane dochodzenia popympadkowe	180	162	81
Wydane nakazy	500	726	338
Zaopiniowanie projektów	992	726	259
Objęty, w których odbiorze brano udział	315	324	125
Dni wizytacyjnych	46,2	64,8	43,4

OCENA WARUNKÓW BHP W PLACÓWKACH

Co roku następuje istotna poprawa warunków pracy szkół dzięki poważnym nakładom na inwestycje szkolne, dzięki modernizacji i przebudowie obiektów szkolnych. Każdego roku oddaje się do eksploatacji około 500 nowych obiektów, zwiększa liczbę bieżących remontów i konserwacji.

Należy jednak stwierdzić, że wybudowane i oddane do eksploatacji obiekty nadal nie zaspokajają olbrzymich potrzeb szkolnictwa. W dalszym ciągu zachodzi konieczność wynajmowania na użytek szkół ponad 11 tys. pomieszczeń w budynkach państwowych, spółdzielczych i prywatnych. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że co roku nie wykorzystuje się w pełni funduszy przeznaczonych na inwestycje i remonty z powodu braku wykonawców i niektórych materiałów budowlanych.

Ponadto w trakcie przejmowania nowych obiektów do eksploatacji nadal stwierdza się poważne braki i niedociągnięcia, w związku z czym inspektorzy pracy musieli w 86 przypadkach odmówić zgody na dopuszczenie budynków do użytkowania.

Materiały zebrane przez Inspektorat Pracy wskazywały, że wiele braków występuje w starych budynkach szkolnych, szczególnie w złych warunkach pracują szkół na wsiach. W niemieckiej liczbie szkół nauka odbywa się na dwie, a nawet na trzy zmiany. Nadal także normy powierzeń i przestrzenne w klasach są zanizane, co powoduje pogorszenie warunków pracy i w efekcie ujemnie wpływa na zdrowie młodzieży i nauczycieli.

W dalszym ciągu występują poważne trudności w zapewnieniu właściwych warunków bhp na zajęciach wychowania fizycznego, 11,8 proc. szkół nie ma w ogóle warunków do prowadzenia zajęć wł. a w 68,7 proc. szkół zajęcia te mogą odbywać się jedynie w ciepłej porze roku.

Pewna poprawa nastąpiła w stanie higieniczno-sanitarnym szkół, lecz ogólnie pozostawia on jeszcze wiele do życzenia. Także w wielu szkołach są trudności w zapewnieniu właściwego ogrzewania klas, niedostatek związany z wentylacją, zwłaszcza w pracowniach chemicznych, działach obróbki metali i drew-

nie uczniów do przestrzegania elementarnych zasad bhp oraz przepisów bezpieczeństwa drogowego i kultury pracy.

W TROSCE O ZDROWIE

Materiały zebrane z sześciu zarządów okręgowych ZNP: Katowice, Koszalin, Łódź-miasto, Poznań, Warszawa-miasto i Warszawa województwo pozwoliły Inspektoratowi Pracy dokonać analizy organizacji, form i metod pracy resortowej służby zdrowia. Wyniki tej analizy są wysoce niepokojące. Wskazują one, że od 1967 roku stan opieki lekarsko-higienicznej uległ znacznemu pogorszeniu. Czego powodem jest ograniczenie liczby godzin pracy lekarzy z 10,5 do 9 godzin na tydzień. Oprócz obniżenia godzin w szkolnej służbie zdrowia, nastąpiło jednocześnie podwyższenie tzw. normy ministra zdrowia i opieki społecznej — jeden etat na 2 tys. uczniów oraz jeden etat higienisty na 1 tys. uczniów.

Personel lekarski w szkołach — poza nielicznymi wyjątkami — nie prowadzi działalności profilaktycznej. Z reguły na lekarzy szkolnych wyznacza się stażystów nie posiadających specjalizacji.

Zebrane materiały wskazują również na fakt, że mimo formalnego uregulowania sprawy opieki lekarską personelem szkolnym — aktualnie szkolna służba zdrowia nie zapewnia jej w pełni.

Analiza wykazała, że wypadki następowały najczęściej z powodu złej organizacji pracy i zajęć, nieprzeznaczonych zawodowego i w zakresie bhp, wadliwych urządzeń i utrzymania stanowisk pracy i otoczenia, złego stanu urządzeń technicznych, braku osłon i urządzeń zabezpieczających.

Liczby zgłaszanych do PZU wypadków są alarmujące. Wynika z nich, że w latach 1961-1967 przeciętnie każdego kalendarzowego dnia zdarzało się 174 wypadki, w tym 6 śmiertelnych i 82 kaleczyli. Jest to z pewnością poważny problem społeczny.

W celu radykalnej poprawy tego stanu rzeczy ZNP opracował program stałego wykrywania i usuwania na bieżąco wszelkich zagrożonych wypadkowych. Jednocześnie Związek postuluje wprowadzenie — w szerszym niż dotychczas stopniu — nauczania elementów bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach kształcenia nauczycieli, a także systematyczne wdrażanie

W placówkach Polskiej Akademii Nauk, pełnomocnika Rządu do spraw Wykorzystania Energii Jadrowej, na wyższych uczelniach, a także w niektórych szkołach zawodowych i ogólnokształcących, posiadających specjalistyczne pracownie, zaczyna coraz silniej występować problem zapobiegania schorzeniom i chorobom zawodowym wynikającym z pracy w warunkach szkodliwego promieniowania lub przekroczonego dopuszczalnego stężenia substancji w atmosferze przy stanowiskach pracy.

Spółeczne przeglądy niejednokrotnie dowiodły, że młodzież i nauczyciele zawodu często pracują ponad 6 godzin w warunkach szkodliwych lub uciążliwych dla zdrowia.

Wszystkie te sprawy i szereg innych, np. zaopatrzenie w odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej pracowników, wyposażenie szkolnych klas w odpowiedni sprzęt, coraz szerzej podejmowana akcja „szkłańka mleka dla każdego ucznia” itp. są przedmiotem stałej troski Inspektoratu Pracy.

Podobnie pracują pozostałe komisje ochrony pracy. Niestety, nie wszystkie okręgi zrealizowały dotychczas uchwałę plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego w sprawie powołania komisji. Jest to więc ich zadaniem na najbliższy okres czasu.

W okresie sprawozdawczym zorganizowano dwa konkursy bhp. W roku szkolnym 1966/67

Rok	uczniowie			pracownicy	
	Ogółem	w tym śmiertelnych	zgłoszonych w PZU	Ogółem	w tym śmiertelnych
1965	1 619	18	65 343	447	10
1966	1 565	44	80 508	560	11
1967	1 437	22	109 090	355	4
1 pól-rocze 1968	660	23	-	225	6

KOMISJE OCHRONY PRACY

W okresie sprawozdawczym komisje ochrony pracy znacznie się zaktywizowały i prowadziły ożywioną działalność. Komisja przy Zarządzie Głównym ZNP ukształtowana w grudniu 1967 roku, liczy 22 członków, w tym 11 mandatariuszy, członków plenum. Szczególnie wiele pracy włożyła komisja w organizowanie czwartej sesji plenarnej, poświęconego problemom bezpieczeństwa i higieny pracy, oraz opracowanie projektu uchwały. Na bieżąco komisja zajmuje się opiniowaniem, dla potrzeb Zarządu Głównego, aktualnej problematyki.

Ponadto powołano 12 komisji ochrony pracy przy poszczególnych zarządach okręgowych ZNP. Dotychczas ich jest bardzo różnorodna, i tak np. Komisja Ochrony Pracy przy Zarządzie Okręgu ZNP Gdańsk była współorganizatorem szkoleń dla aktywistów ZNP i SIP zarządów oddziałów i ognisk oraz powołała przy 16 oddziałach ZNP komisje ochrony pracy.

KOP przy Zarządzie Okręgu ENP Kielec aktywne walczyły się do przygotowania plenarnego posiedzenia zarządu okręgu poświęconego problematyce bhp.

Komisje zarządów okręgowych Koszalin i Szczecin analizowały wypadki, pomagały w szkoleniu i organizowaniu społecznych przeglądów oraz doprowadziły do powołania komisji ochrony pracy przy czterech zarządach oddziałów i dwóch radach zakładowych wyższych uczelni.

Komisja Zarządu Okręgu Poznań zebrala materiały i dokonała oceny nauczania przedmiotu bhp w wyższych uczelniach, ocenę przebiegu i wyników społecznych przeglądów oraz przeanalizowała wypadkowość wśród młodzieży szkolnej i pracowników.

Podobnie pracują pozostałe komisje ochrony pracy. Niestety, nie wszystkie okręgi zrealizowały dotychczas uchwałę plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego w sprawie powołania komisji. Jest to więc ich zadaniem na najbliższy okres czasu.

POPULARYZACJA OCHRONY PRACY

W okresie sprawozdawczym zorganizowano dwa konkursy bhp. W roku szkolnym 1966/67

W okresie sprawozdawczym zorganizowano dwa konkursy bhp. W roku szkolnym 1966/67

WYJEŻDŻAMY ZA GRANICĘ

W latach 1967-1968 wyjechało za granicę — za pośrednictwem Biura Turystyki i Współpracy Międzynarodowej ZG ZNP — prawie 11 tys. nauczycieli. W porównaniu z dwoma poprzednimi latami oznacza to niemal dwukrotny wzrost. Obecnie w każdym roku wyjeżdża około 5500 wychowawców, podczas gdy

w pierwszych 11 latach (1956-1966) rozwoju naszej turystyki zagranicznej wyjeżdżało zaledwie 1500 nauczycieli.

Do ożywienia związkowej turystyki przyczynił się w niemałym stopniu oddany do użytku w 1967 roku Międzynarodowy Dom Naukowca w Drużbie koło Warny. Związek nasz, który tak-

WYJAZDY NAUCZYCIELI POLSKICH ZA GRANICĘ

K r a j e	Ubiegła kadencja ZG ZNP		Obecna kadencja ZG ZNP		Wzrost		
	1965	1966	Razem	Razem			
NRD	686	1088	1774	1370	1477	2847	160 %
WRL	666	854	1520	1423	870	2293	150 %
Bułgaria	350	91	441	172	450	622	141 %
ZSRR	105	357	462	1040	890	1930	418 %
CSRS	105	88	193	100	154	254	132 %
Rumunia	32	116	148	168	141	307	207 %
Jugosławia	17	51	68	30	68	98	144 %
Trasy łączące	83	649	732	690	1067	1757	260 %
Kraje zachodnie	79	231	310	272	149	421	130 %
Sekcja Nauki	-	-	-	218	234	452	-
R a z e m	2123	3525	5648	5481	5490	10971	195 %

WIZYTY PEDAGOGÓW ZAGRANICZNYCH W POLSCE

K r a j e	liczba wizytacji 1965-66	obecna kadencja 1967-68
CSRS	126	42
Bułgaria	30	30
Jugosławia	58	-
NRD	245	245
WRL	76	-
ZSRR	-	25
Kraje zach.	136	25
R a z e m	621	597

skwa-Leningrad, w którym uczestniczyło ponad 300 nauczycieli z całego kraju.

Ale nie tylko my wyjeżdżamy coraz liczniej za granicę. Również i nasz kraj wizytują pedagodzy z innych państw. W dwu ostatnich latach przyjechało do Polski — na zaproszenie ZG ZNP — prawie 600 nauczycieli zagranicznych, w tym około 250 wychowawców z krajów zachodnich.

Impreza zasługująca na specjalne zaakcentowanie był zorganizowany w roku 1967 — z okazji 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej — specjalny „Pociąg Przyjaźni” do ZSRR na trasie Mo-

Zaproszenie wyglądało wspólnie; bo to i uroczysta akademia, i występ „Śląska”, którego jeszcze nigdy nie widziałam... Przynajmniej jednak fakt, iż my, dwie nauczycielki ze wsi, dostałyśmy zaproszenie na centralną akademię w Warszawie, że o nas pamiętano, że gdzieś dostrzeżono naszą pracę — przypomniał o przyjemnym bicie serca.

— Mały dowód uznania za Kółko Żywego Słowa i Pracownię Fizyczną. Pierwsze miejsce w powiecie, to już coś jest — powiedział prezes.

Zaraz jednak pojawiły się i kłopoty. Jak się ubrać? Koleżanki orzekły zgodnie: wzięto! Ba, łatwo powiedzieć. Sukienki nawet wcale porządne. Gorzej z butami. Moje czarne lakierki mają szpilki na pół metra — dzisiaj już niemodne, Hanka podobnie.

— Głupstwo — zdecydował zespół — lepiej trochę mniej modnie, a za to bardziej odpowiednio do okazji. Pojedziecie w kozaczkach i w szatni zmienicie na pantofle.

Fryzjer? I tu opinia jednoznaczna. — Tylko w Warszawie. Jak wyjedziecie rano z domu, zdążycie przed akademią do fryzjera.

— Sukienki się wymną. Przez cały dzień w nich chodzić?

I na to jest rada. Jedna z koleżanek ma krewnych w stolicy. Wieczorem telefonujemy z pocztą; sprawa załatwiona. Możemy do nich zajechać, żeby przebrać się i odświeżyć przed występem „w wielkim świecie”.

Wyjeżdżamy o świcie. Dzień przebiega planowo, tylko u fryzjera czekamy zbyt długo. W rezultacie do naszej warszawskiej kwatery na Pragę wpadamy jak po ogień. O żadnym odświeżeniu się mowy nie ma. W pośpiechu wbijamy na siebie sukienki, rzeczy zbieramy do torby (bo prosto z akademii pójdziemy na dworzec) i do Pałacu Kultury.

Tramwaju ani śladu. Natomiast zaczyna padać deszcz. Czekamy? A włosy? Trudno, raz w roku Dzień Nauczyciela. Bierzemy taksówkę.

Przed Salą Kongresową za jeżdżamy z fasonem. Prawie takim samym, jak wspaniałe auta, które jedno za drugim zatrzymują się przed jasno oświetlonym wejściem.

Hanka trąca mnie w ramię: — Fantastycznie, no nie? Nie bez lekkiej dumy przedstawiamy portierowi nasze zaproszenia. Jest się dziś tym honorowym gościem czy nie jest?

W kularach tłok. Trochę znajomych z różnych kursów, nawet z naszego powiatu.

Długa kolejka do szatni; po ciecha, że nie tylko my zmieniamy buty i nie tylko my mamy szpilki.

Sprawdzamy zaproszenie — parter, lewa. Miejsca nie nume-

Zaproszenie...

rowane. Słusznie. Dziś wszyscy jesteśmy tu najważniejszymi gośćmi.

Jest godzina 16 min. 45. Za 15 minut początek akademii. Sala nabita po ostatnie krzesło. Szukamy wolnych miejsc. Mowy nie ma. Wszystko zajęte. Mnóstwo osób już też stoi albo rozpaczliwie biegnie po sali w poszukiwaniu choćby dostawki. Trochę mnie dziwi, że sporo miejsc zajętych jest przez dzieci, które przyszły tu z ojcem lub matką. Czyżby miały zaproszenia? I po co? Dziwny obyczaj. Ale i tak dzieci jest mniej niż osób, które stoją pod ścianami i wzdłuż rzędów.

Ktoś się irytuje: Co roku to samo, skandal!...

Stajemy z boku. Proszę nie zastaniać! — wołają za nami. Więc lepiej pod ścianę. Jakis

starszy pan z laską pertraktuje z matką siedmio- ośmioletniej dziewczynki rozpartej w fotelu. Matka nie ustępuje: Dziecko też człowiek i ma prawo siedzieć.

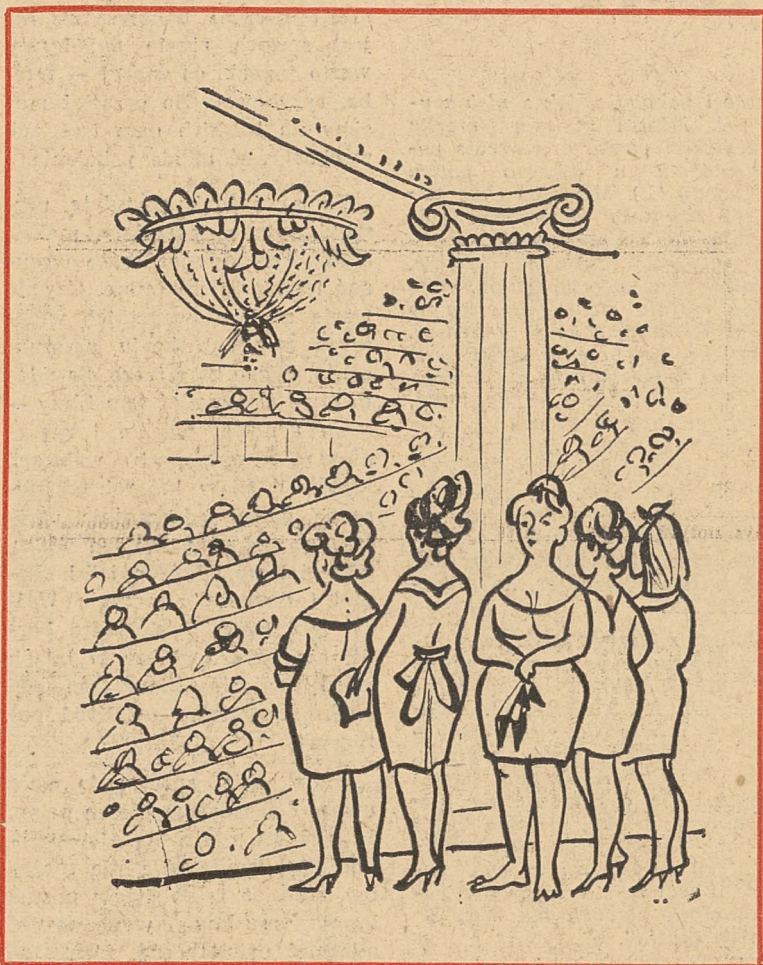
Ano, człowiek; tylko nieco za młody na tego typu uroczystość...

W rezultacie starszemu koleździe ustępuje miejsca jakiś nieco młodszy, który staje obok nas pod ścianą.

Oklaski. Na podium wchodzi przedstawiciel najwyższych władz. Hymn...

Ktoś za nami cicho szepce: Podobno na górze są miejsca. Kilkanaście osób dyskretnie opuszcza salę i biegnie po schodach. Biegniemy za nimi, mijając po drodze tłumek zbiegających w dół.

Gdzie tam, i amfiteatr nabity po brzegi. Stajemy przy balus-

tradzie i słuchając półuchem przemówienia prezesa Związku, lustrujemy z góry rzędy krzesel na dole. Jest! Jest jedno miejsce! W drugim rzędzie, w środku!

Hanka konspiracyjnie (żeby konkurencja nie słyszała) proponuje zejście na dół. Wycofujemy się bezszelestnie i biegiem...

— Usiądź ty — dyszę do Hanki — po przerwie się zmienimy.

Hanka z wypiekami na twarzy przeciska się przez rząd kolan. Staje pod ścianą. Jestem zmęczona. Przez chwilę słucham przemówienia ministra (przemówienie prezesa już się w międzyczasie skończyło), ale szybko tracę wątek. Szpilki! Dawno już nie chodziłam na tak wysokich obcasach. Krótka walka między elegancją a zmęczeniem. Elegancja kapituluje. Schodzę do szatni i proszę o moje kozaczki. Co za ulga!

Gdy wracam, grają już „Międzynarodówkę”. Przerwa. Rzuca się na korytarz, byle usiąść. Bądź co bądź mam za sobą trudny dzień. Rozczarowanie. I tu wszystkie miejsca zajęte. Wielu „skazanych na stanie” zrezygnowało z przemówień, rezerwując siły na występ „Śląska”.

Po przerwie zmieniamy się z Hanką. Radzę jej tylko, aby założyła kozaczki — i siadam. Narzecz! Mogę rozglądać się po sali. Mnóstwo ludzi siedzi po prostu na stopniach, spora grupa stoi. Czy nie za dużo wydana tych zaproszeń? I po co? Jakoś to nieprzyjemnie wygląda.

Na salę wchodzi członkowie Prezydium. Jeszcze nie zdążyłam się zastanowić, gdzie usiądę, gdy ktoś szepce mi cicho: Może koleżanka zechce ustąpić? Trzeba zrobić miejsce dla władz.

Słusznie, jest oczywiste, że władze nie mogą stać, tylko dlatego o tych miejscach nie pomyślano wcześniej? Zatrzymano kilka miejsc, ale chyba za mało. Czy nie można było dwóch rzędów zarezerwować.

Wracam do Hanki. „Śląsk” — jedna, druga piosenka; cudowne. Trzecia interesuje mnie już znacznie mniej niż perspektywa zdobycia krzesła.

Patrę na zegarek. Pociąg mamy dopiero po dziesiątej. A może by tak do kina? Tu blisko, w Pałacu Kultury? W kinie miejsca są numerowane, w kinie się siedzi...

Hanka nie ma nic przeciwko temu. Cichutko wychodzimy. W szatni wraz z nami ubiera się kilkanaście osób.

*

Nieprędko dostanę znów zaproszenie na centralną akademię. Ale jeśli dostanę, to przyjadę godzinę wcześniej. Niech inni się wówczas męczą.

KRYSTYNA

Nowości WYDAWNICZE

BELETRYSTYKA I POEZJA

Italo Calvino: OPOWIEŚCI KOSMIKOMICZNE. Przekł. B. Sieroszevska. PIW, Warszawa 1968; s. 152, cena 15 zł. Calvino należy do najwybitniejszych pisarzy włoskich średniego pokolenia. Książka składa się z dwunastu „opowieści”, stanowiących jedną zwartą kompozycyjnę i tematycznie całość.

Eustachy Czekalski: CZARODZIEJSKIE SKRZYPCE. Opowieść o Henryku Wieniawskim. LSW, Warszawa 1968; s. 354, cena 39 zł.

Jan Dobraczyński: DŁONIE NA MURZE. HANDS ON THE WALL. Tłum. na język angielski przez B. Przystępską. PAX, Warszawa 1968; s. 128, cena 10 zł.

Bruno Frank: CERVANTES. Przekł. W. Kragen. WL, Kraków 1968; s. 312, cena 17 zł. Książka należy do bardzo poszukiwanego przez czytelników gatunku „vie romancée”. Jest w książce obraz epoki oraz tego, co w niej najbardziej urzeka — osobowości samego Cervantesa.

Ryszard Frelek: GORACA NOC. MON. Warszawa 1968; s. 288, cena 12 zł. Akcja powieści toczy się w Indonezji w roku 1953. Bohaterem jest polski emigrant, zawodowy pilot.

Wacław Gasiorowski: PANI WALEWSKA. Powieść historyczna z epoki napoleońskiej. Fotośw. z filmu „Marysia i Napoleon”. LSW, Warszawa 1968; s. 666, cena 65 zł.

Nazim Hikmet: WIERSZE. PIW, Warszawa 1968; cena 15 zł. Józef Ignacy Kraszewski: MAŁOCCHA. Powieść z podań XVIII wieku. LSW, Warszawa 1968; s. 524, cena 50 zł.

JERZY LIEBERT: „Czytelnik”. Warszawa 1968; cena 10 zł. Cykl: Poezi polscy. Wydanie miniaturowe.

André Mauris: LELJA CZYLI ŻYCIE GEORGE SAND. Przekł. A. Kotuła. PIW, Warszawa 1968; s. 604, cena 40 zł.

Anatol Marienhof. Tłum. Smeider: ROMANS Z PRZYJACIÓŁ. MI. SPOTKANIA Z JESENIE. NEM. Przekł. Adam Galis. PIW, Warszawa 1968; s. 218; cena 22 zł. Książka zawiera dwie odrębne nowele związane z życiem i twórczością Sergiusza Jesienina; wspomnienia przyjaciela oraz tragiczny romans z Isadorą Duncan, amerykańską tancerką, żoną poety.

Włodimir Neff: KRÓLEWSKI WOŹNICA. Tłum. M. Erhardtowa. „Czytelnik”. Warszawa 1968; s. 286, cena 18 zł. Książka obelmuje okres od wybuchu nieruwej wojny światowej do zakończenia drugiej. Te burzliwe czasy stanowią tło opowieści o losach bohatera. Książka kończy cykl dwóch praskich rodo.

Czesław Ostrowski: STRASZA NA GÓRA ETTERSBERG. WŁ, Łódź 1968; s. 292, cena 18 zł. Książka traktuje o działalności ruchu oporu w hitlerowskich obozach koncentracyjnych.

Jan G. H. Pawlikowski: RAJDA O NIEMRAWCU. WL, Kraków 1968; s. 174, cena 15 zł. „Bajda” jest napisana swobodnie, przeważa w niej niezwykłość, nastrój niesamowitości. W założeniu artystycznym jest to baśń z ambicjami poetyckimi i filozoficznym morałem.

Mieczysław Piotrowski: ZŁOTY ROBAK. „Czytelnik”. Warszawa 1968; s. 624, cena 44 zł. „Książka z ducha jest racjonalistyczna; utkana — jak gdyby — ze wspomnień, obrazów wspomnień; uczuć, wybuchów uczuć, charakterów ludzkich, trosk, nieścisłości, nadziei i przede wszystkim refleksji (o obwoloty).

Andrzej Peperczko: LISTY Z MORZA. WM, Gdynia 1968; s. 202, cena 12 zł. Książka porusza problematykę życia i pracy na morzu i dzięki zastosowaniu oryginalnej formy listów wnika głębiej w jej niektóre aspekty psychologiczne.

Władysław St. Reymont: FERMENTY. Tom I—II. PIW, Warszawa 1968; s. 778, cena 50 zł.

Janusz Roszko: MIEDZIANY KRAJ. „Czytelnik”. Warszawa 1968; s. 160, cena 10 zł. Ziemia legnicka — niezwykle losy pierwszych jej osadników.

Edward Simbierowicz: Z LESNYCH MGIEŁ. MON, Warszawa 1968; s. 176, cena 10 zł. Interesujący i barwny zbiór wspomnień okupacyjnych i partyzanckich z lat 1939—1945 na Kielecczyźnie.

Sandor Somogyi Toth: BYŁEŚ PROROKIEM, KOCHANIE. Przekł. A. Sieroszevska. „Czytelnik”. Warszawa 1968; s. 200, cena 11 zł. Książka dzięki oryginalnej formie i doniosłym problemom współczesnym cieszy się dużym zainteresowaniem czytelników.

„GŁOS” WYJAŚNIA

CZY PRZYŚLUGUJE ODPRAWA NAUCZYCIELOWI ZWOLNIENEMU ZE SŁUŻBY Z POWODU NIEZGŁOSZENIA SIĘ NA BADANIA PRZEZ KOMISJĘ LEKARSKĄ DO SPRAW INWALIDZTWA I ZATRUDNIENIA, NA KTÓRA ZOSTAŁ SKIEROWANY Z URZĘDU PRZEZ WŁADZĘ SZKOLNĄ

W myśl art. 38, pkt. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 roku o prawach i obowiązkach nauczycieli (Dziennik Ustaw nr 12, poz. 63) nauczyciel może być skierowany z urzędu do badania przez Komisję Lekarską do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia, przez władzę szkolną bezpośrednio wyższą od tej władzy szkolnej, której bezpośrednio

podlega. Jeżeli nauczyciel ten, mimo skierowania z urzędu, nie zgłosi się do badania, władza szkolna może rozwiązać z nim stosunek służbowy w terminie przez nią określonym, bez obowiązku wypowiedzenia stosunku służbowego. W tym przypadku nauczyciel zachowuje prawo do odprawy na zasadach określonych w art. 43 ustawy o prawach i obowiązkach nauczycieli.

SPRAWA URLOPU BEZPŁATNEGO DLA NAUCZYCIELI W CELU ZAŁATWIENIA SPRAW OSOBISTYCH POZA GRANICAMI KRAJU.

Minister oświaty i szkolnictwa wyższego upoważnił kuratorów okręgów szkolnych do udzielania nauczycielom w szczególności uzasadnionych przypadkach urlopów bezpłatnych na okres nie przekraczający 3 miesięcy dla załatwienia ważnych spraw osobistych poza granicami kraju (§ 6 zarządzenia ministra oświaty i szkolnictwa wyższego z dnia 27 czerwca 1968 roku — Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty

i Szkolnictwa Wyższego nr B-9, poz. 75).

KTO MOŻE ZWOLNIĆ NAUCZYCIELA OD OBOWIĄZKU ZWROTU POBRANEGO ZASIŁKU NA ZAGOSPODAROWANIE?

Minister oświaty i szkolnictwa wyższego w § 4 zarządzenia z dnia 27 czerwca 1968 roku (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego nr B-9, poz. 75) upoważnił kuratoria okręgów szkolnych oraz wydziały oświaty i kultury (inspektoraty szkolne) — w stosunku do nauczycieli szkół bezpośrednio im podległych — do podejmowania decyzji w sprawach dotyczących:

— zwolnienia w całości lub części, albo odmowy zwolnienia nauczyciela z obowiązku zwrotu pobranego zasiłku na zagospodarowanie w oparciu o przepis art. 22 ustawy o prawach i obowiązkach nauczycieli;

— przyznania w całości lub w części, albo odmowy przyznania uposażenia za okres ferii letnich

nauczycielom dobrowolnie występującym ze służby w oparciu o przepis art. 40, ust. 3 cytowanej wyżej ustawy.

CZY WYDZIAŁY ZAMIEJSCOWE SZKÓŁ WYŻSZYCH SĄ RÓWNOZNACZNE Z PUNKTAMI KONSULTACYJNYMI SZKÓŁ WYŻSZYCH I CZY W ZWIĄZKU Z TYM PRZYŚLUGUJE ZWROT KOSZTÓW KAŻDORAZOWEGO PRZEJAZDU DO TAKIEGO WYDZIAŁU. ANALOGICZNIE JAK DO SIEDZIBY PUNKTU KONSULTACYJNEGO?

Wydziały zamiejscowe szkół wyższych nie są równoznaczne z punktami konsultacyjnymi. Wydziały takie są jednostkami organizacyjnymi szkoły wyższej. W związku z tym pracownikom udającym się na zajęcia odbywane w takich wydziałach przysługują zwrot kosztów przejazdu na zasadach przewidzianych w tym zakresie, w odniesieniu do pracowników odbywających przejazd do studium zaocznego szkoły wyższej, tzn. w zarządzeniu prezesa Rady Ministrów nr 85 z dnia 23 maja 1951 roku (Monitor Polski nr A-50, poz. 667).

Głos Nauczycielski
Tygodnik społeczno-oświatowy
ORGAN ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

Adres redakcji: Warszawa, ul. Spasowskiego 6/8. Telefony: 26-10-11 wewn. 260, 261, 262, 263, 264, 265. Redaguje zespół: Danuta Bukatowa, Danuta Chrzczonowicz (sekretarz redakcji), Czesław Górski, Alicja Raciewicz, Krystyna Rogalska, Maria Rybarczyk, Henryka Witalewska, Kazimierz Wojciechowski (redaktor naczelny), Mieczysław Zawadka (zastępca redaktora szefa), ul. Wiejska 12, tel. 28 24-11. Ogłoszenia przyjmuje Biuro Ogłoszeń, wszystkie biura ogłoszeń RSW „Prasa” w miastach wojewódzkich. Ceny ogłoszeń drobne — 4 zł za wyraz. Prenumeratę na kraj przyjmują urzędy dokonywać wpłat na konto PKO nr 1-6-100020. Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23. Prenumeraty przyjmują: kwartalnie — 10,40 zł; półrocznie — 20,80 zł; rocznie — 41,60 zł. Prenumeratę za granicę, która jest o 40 proc. droższa, przyjmują: Wronia 23, Konto PKO nr 1-6-100020. Egzemplarze zdeaktualizowane można ul. Nowomiejska 15/17, konto PKO nr 114-6-700041 VI O/M Warszawa. Skałkowska 3/5. Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa Al. Jerozolimskie 125. Nie zamówionych artykułów i zdjęć redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania materiałów nie zamówionych. Zam. 2744. N-55